

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Kern van de visie	5
3. Positie en rol binnen de Metropoolregio Amsterdam	15
4. Waterland binnen de Randstad als Europese topregio	27
5. Natuur en landschap	33
6. Markermeer	37
7. Mobiliteit	39
8. Wonen	43
9. Economie en toerisme	47
10. De Purmer	49

Bijlage 1. Basispakket Mobiliteit

Bijlage 2. Convenant Gebiedsgericht Benutten

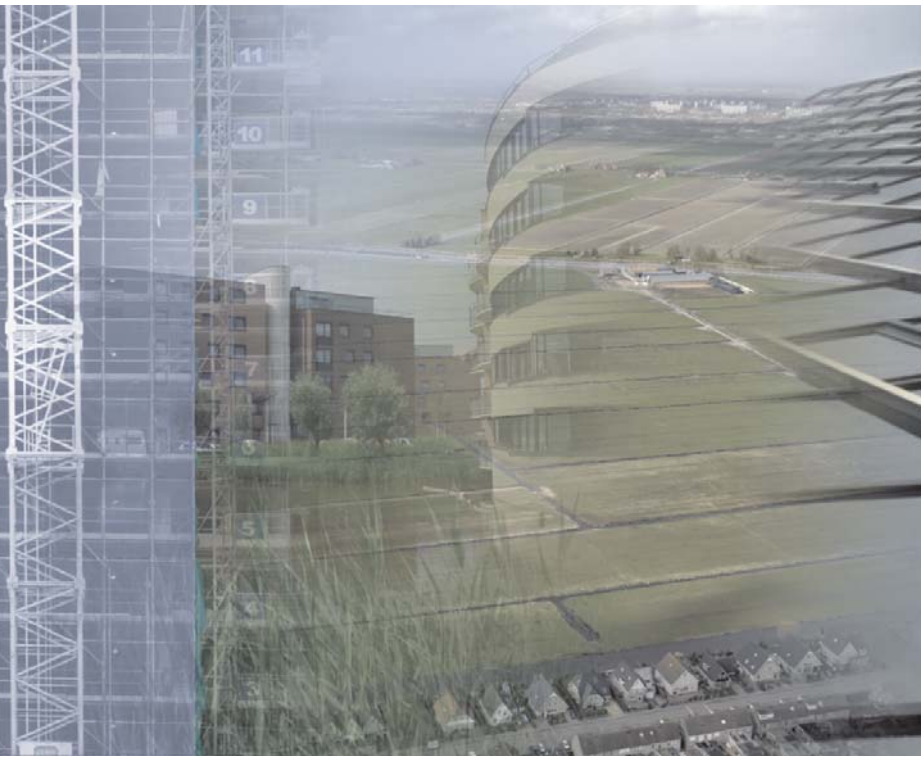
De portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening van de regio Waterland

6 oktober 2008

RBOI-Rotterdam

contrastrijk waterland

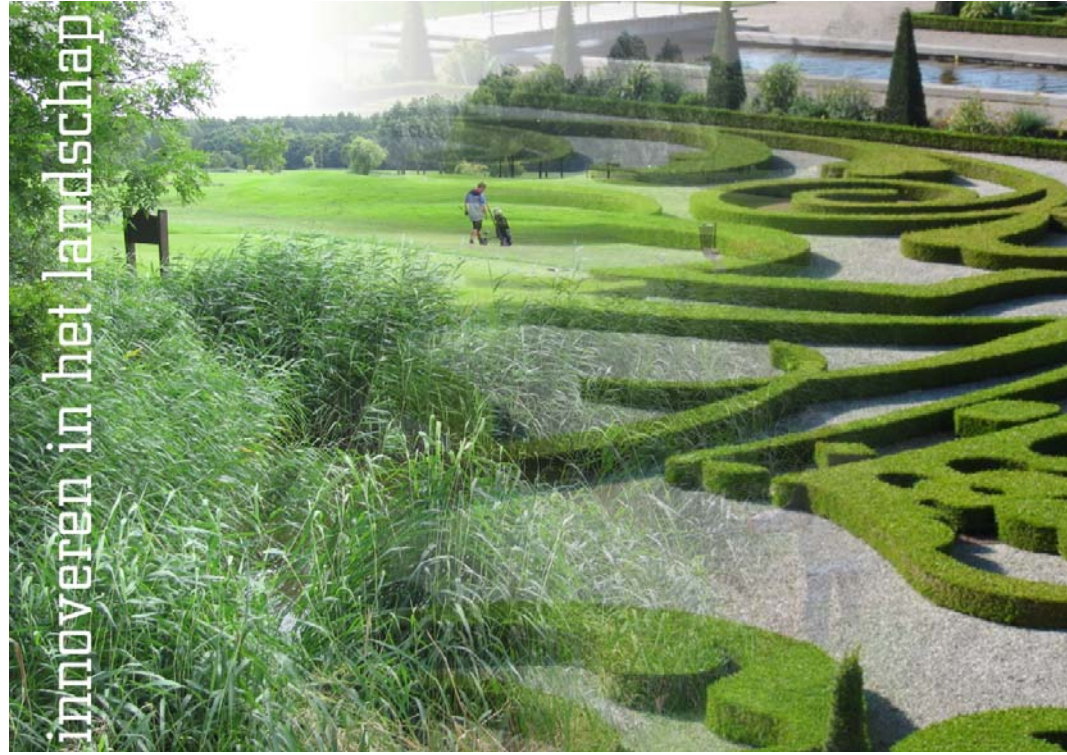
mee in de metropool

authentiek waterland

innoveren in het landschap

1. Inleiding

Hoe moet Waterland zich verder ruimtelijk ontwikkelen tot 2040? Wil de regio ook in de verdere toekomst nieuwe woon- en werkgebieden aanleggen om te blijven voorzien in de eigen behoefte? Hoe groot is die behoefte en is daar dan nog ruimte voor in de kernen?

Om haar positie te bepalen heeft Waterland zich voorgenomen eerst te kijken wat ze zelf wil. Daarbij staan de eigen behoeften, kansen en knelpunten voorop.

Daarnaast maakt onze regio nadrukkelijk onderdeel uit van de Metropoolregio Amsterdam en daarmee ook van de Randstad. De ambities om uit te groeien tot Europese topregio gaan gepaard met verdere forse groei van bevolking en bedrijvigheid. Daarom moeten wij ook een antwoord geven op de vraag of wij hier voor een deel in willen voorzien, in het bijzonder door eventuele bebouwing van de Purmer. Deze opgave is nauw verbonden met de maatregelen die nu al nodig zijn om de problematische mobiliteit in betere banen te leiden.

Los van deze stedelijke vraagstukken spelen er ook opgaven voor het landelijk gebied, zoals de toekomst van de agrarische sector, inrichting en beheer van het landelijk gebied, toeristische ontwikkelingsmogelijkheden en de toekomst van het Markermeer.

Een nieuwe Regiovisie moet daar een koers voor aangeven.

Op dit moment is de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de regio Waterland voor de middellange termijn vastgelegd in de Regiovisie Waterland (2000), de aanvullende RO-visie tot 2030 "Appel voor de dorst" (2001) en Waterlands Wonen (2006). Er is echter behoefte aan een regiovisie met een strategisch ontwikkelingskader voor de lange termijn. Daarbij bezien we in het bijzonder in hoeverre we in kunnen spelen op ideeën uit de recente ontwikkelingsvisies voor de Randstad en de Metropoolregio Amsterdam.

Kerndiscussie

In de regio Waterland zijn enkele fundamentele keuzevraagstukken aan de orde die bepalend zijn voor de inhoud van de regiovisie. Deze beschouwen wij als de kerndiscussiepunten voor de Regiovisie:

- A. Al dan niet de Purmer verstedelijken.
- B. Verbetering van de vitaliteit kernen en wijken in relatie tot de woningbouwopgave na 2020.
- C. Ontwikkeling van de werkgelegenheid en het toerisme.
- D. Functie en kwaliteit van het landschap, water en cultuurhistorie.

Binnen deze kerndiscussie speelt het mobiliteitsvraagstuk een essentiële rol en zullen we zoeken naar duurzame oplossingsrichtingen.

Bouwstenennotitie

Een eerste stap op weg naar de Regiovisie was de opstelling van de Bouwstenennotitie eind 2007 na consultatie van alle gemeenten, de gezamenlijke raadsleden en betrokken organisaties. Deze notitie behandelt verschillende thema's, die cruciaal zijn bij het nadenken over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de regio. In de Bouwstenennotitie komen aan de orde relevante prognoses, ruimtelijke analyses en een grondige verkenning van verschillende ontwikkelingsopties op het gebied van wonen, werken, verkeer en vervoer, maar ook landschap, natuur, cultuurhistorie en water.

Dialogenotitie

De opties uit de Bouwstenennotitie zijn 'uit elkaar getrokken' en in de Dialogenotitie op een samenhangende manier verwerkt in vier duidelijk van elkaar verschillende toekomstperspectieven. De basis daarvan vormen de belangrijkste strategische keuzen waar de

regio voor staat: wil de regio een opvangfunctie vervullen voor metropolitane stedelijke functies of niet, en wil de regio het Waterlandse landschap behouden of bewust transformeren?

Dit leverde vier perspectieven op die dienden als prikkelende inspiratie voor een diepgaande discussie over de gewenste ruimtelijke strategie in de regio Waterland. Ze redeneren vanuit de vragen: hoe zou het zijn als? Wat betekent dat dan en willen we dat nu echt? Door contrasterende denkrichtingen naast elkaar te leggen en elkaar daarop te bevragen, is een beeld ontstaan van wat aanspreekt en wat niet. Op deze manier is een gezamenlijke hoofdrichting komen 'bovendrijven' met bruikbare ingrediënten voor de Regiovisie.

Van hoofdlijnennotitie tot Ontwerpvisie

In de eerste maanden van 2008 zijn opnieuw de betrokken organisaties geconsulteerd en heeft een gezamenlijke discussie plaatsvonden met alle raadsleden. Aan de hand van de uitkomsten van deze debatten is er een koers uitgezet in een Hoofdlijnennotitie. Deze is op 9 juni 2008 besproken met de gezamenlijke raden en op 16 juni met het bedrijfsleven en betrokken maatschappelijke organisaties. Dit vormde een extra tussenstap in het proces. Wij hebben daarbij een breed draagvlak voor onze visie ervaren. Met de meningen en suggesties hebben wij de Hoofdlijnennotitie uitgewerkt tot een Ontwerpvisie met een strategisch kaartbeeld. Dit door de portefeuillehouders van de regiogemeenten vastgestelde document ligt nu voor ter behandeling in de commissies en colleges van onze gemeenten. Eind 2008 moet dan vaststelling plaatsvinden in ons Algemeen Bestuur van de regio Waterland.

De uitwerking van de visie gebeurt op verschillende fronten, binnen de deelnemende gemeenten, vanuit de Metropoolregio Amsterdam, provincie, rijk/Randstad en allerlei betrokken organisaties. De voortgang, coördinatie en afstemming blijft plaatsvinden binnen ons samenwerkingsverband.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan wij direct in op de kern van onze visie en de uitwerking daarvan in strategische hoofdlijnen en een ruimtelijke ontwikkelingskaart. Daarna plaatsen we onze regiovisie binnen de ambities en verwachte ontwikkelingen uit een bredere context: in hoofdstuk 3 gaan we in op onze rol binnen de Metropoolregio Amsterdam en in hoofdstuk 4 binnen de Randstad. In de navolgende hoofdstukken gaan wij nader themagewijs in op onze inzet voor natuur en landschap (hoofdstuk 5), Markermeer (hoofdstuk 6), mobiliteit, hoofdstuk 7, wonen (hoofdstuk 8) en economie en toerisme (hoofdstuk 9). In het laatste hoofdstuk zetten wij onze visie uiteen op de ruimtelijke toekomst van de Purmer.

2. Kern van de visie

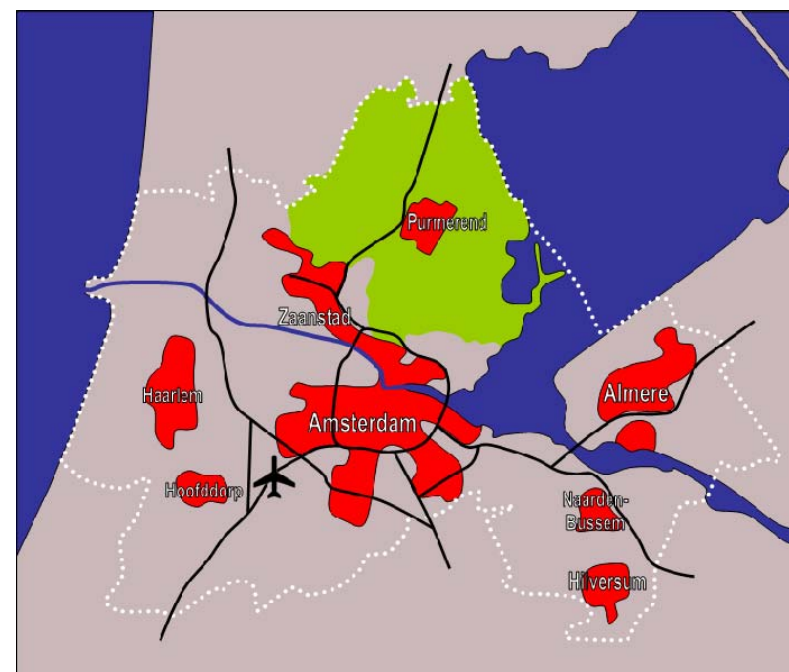
Na een korte uiteenzetting van de hoofdpogaven geven wij een bondige impressie van de voorkeursrichting van de raden en organisaties, die naar voren kwam na intensieve discussie over vier uiteenlopende ruimtelijke perspectieven. Dit hebben wij vertaald in een centrale visie onder het motto Vitaal met Karakter. Alvorens deze visie uit te werken in strategische hoofdlijnen gaan wij in op twee harde uitgangspunten voor onze visie. Die gaan over verbetering van de bereikbaarheid en de handhaving van de afspraken met de provincie rondom het Waterlands Wonen. Nadrukkelijk zij hier gesteld dat onze visie gezien moet worden als een weloverwogen totaalpakket. Dit bevat een goede en naar onze mening duurzame balans tussen behoud en versterking van de landschappelijke kwaliteiten, herstructurering en groei van de kernen om de vitaliteit te waarborgen en de noodzakelijke bereikbaarheidsmaatregelen. Dat betekent dat wij onze ambities dan ook als integraal totaalpakket inbrengen bij provincie, rijk en andere betrokkenen. Als totaalpakket gaan wij deze ambities vervolgens de komende jaren samen vormgeven.

Hoofdpogaven

De vier kerndiscussiepunten uit de inleiding zijn vertaald in de volgende hoofdpogaven:

- Strategisch bepalen van je positie binnen de Metropoolregio Amsterdam, maar ook binnen de bredere context van de Randstad en deze positie op een duurzame manier voor de lange termijn veilig stellen c.q. ontwikkelen.
- Een heldere invulling geven aan droogmakerij de Purmer –op dit moment bundelingsgebied- met een goede ruimtelijke kwaliteit.
- Accommoderen van de gewenste woningbouwontwikkelingen voor de lange termijn; daarbij expliciete aandacht voor kwalitatieve toevoegingen en flexibiliteit om op toekomstige sociaal-economische ontwikkelingen te kunnen inspelen.

- Koers bepalen op het gebied van werken en recreatie en toerisme.
- Aangeven van duurzame functies, inrichting en beheer van het landelijk gebied.

Regio Waterland onderdeel van de Metropool Amsterdam

- Visie geven op de toekomst van het Markermeer, in relatie tot de waterkwaliteit en mogelijke ontwikkelingen Almere-Amsterdam.
- Verbeteren van de vervoersafwikkeling richting Amsterdam.

Kiezen voor de koers: 'Authentiek Waterland+'

Begin dit jaar hebben wij een uitvoerig toekomstdebat gevoerd aan de hand van vier verschillende ontwikkelingsperspectieven. Dit waren met hun voornaamste kenmerken:

- Authentiek Waterland (instandhouding landschap, alleen bouwen voor de eigen regionale behoefte)
- Contrastrijk Waterland (instandhouding landschap met enige recreatie en extra woningbouw voor de regio binnen de contouren, vooral door stedelijke intensivering van Purmerend)
- Innoveren in het Landschap (bescheiden transformatie van het landschap met kleinschalige hoogwaardige woon- en werkfuncties)
- Mee in de Metropool (transformatie landschap met grootschalige bebouwing van de Purmer, waardoor de regio een aanzienlijke opvangfunctie vervult voor een deel van de Randstedelijke behoefte aan wonen en werken.)

Uit dit toekomstdebat met alle betrokken raadsleden en organisaties kwam duidelijk een voorkeur naar voren voor het volgen van de **hoofdrichting Authentiek Waterland** aangevuld met enkele bruikbare elementen uit de andere perspectieven.

Deze voorkeur en adviezen voor 'Authentiek Waterland+' interpreteren wij als volgt:

- Wees bijzonder zuinig op je landschap, dit is je identiteit en grootste kwaliteit, ook op een hoger schaalniveau, en is sterk leidend voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling op lange termijn.

- Blijf actief zorgen voor vitale kernen.
- Zoek naar op Waterlandse schaal en leest geschoeide economische ontwikkelingsmogelijkheden, mede om de omvangrijke pendel te helpen terugdringen.
- Respecteer zoveel mogelijk de rode contouren c.q. de grenzen die ontstaan door uitvoering van Waterlands Wonen.
- Durf als het gaat om ruimtelijk-functionele ontwikkelingen, die van groot belang zijn voor de sociaal-economische vitaliteit van de regio, die rode contour in beperkte mate te overschrijden met nieuwe hoogwaardige ontwikkelingen.
- Wees binnenstedelijk/binnen de contouren ambitieuzer, benut kansen zoals in en rond het Purmerbos op het grondgebied van Purmerend en de Zaanoevers in Wormerland.
- Wees creatiever in het maken van nieuwe functiecombinaties en het leggen van verbindingen dan je tot nu toe bent geweest.
- Kijk bij alle ontwikkelingen nadrukkelijk naar de effecten op de mobiliteit en formuleer de noodzakelijke maatregelen als harde randvoorwaarde vooraf Kom tot een 'Basispakket Mobiliteit', omdat de bereikbaarheid nu al een groot knelpunt is.

De centrale visie in het kort: Vitaal met Karakter

Hieronder gaan wij in op de essentie van onze visie en de belangrijkste argumentatie.

In onze visie staat behoud en zo mogelijk versterking van het kenmerkende authentieke karakter van de regio Waterland voorop, maar wel met de noodzakelijke sociaal-economische en infrastructurele impulsen om de kernen vitaal te houden en ons binnen de Metropoolregio Amsterdam bereikbaar te maken.

Naast maatregelen om het authentieke karakter van het landelijk gebied te bewaren, vergt dat op vele locaties een forse inspanning in de kwaliteit van de leefomgeving, selectieve uitbreiding voor noodzakelijke sociaal-economische ontwikkelingen en duurzame oplossingen voor beheersing en terugdringing van de mobiliteit.

*Op deze manier ontstaat een **DUURZAAM VITALE REGIO met een HERKENBAAR EIGEN KARAKTER.***

Dit is geen eenvoudige maar wel een uitdagende opgave, waar we als regio samen voor willen gaan. Daar hebben we de steun van zowel betrokken partijen binnen onze regio als onze samenwerkende partners buiten de regio voor nodig. Want met alleen roepen dat we *het landschap* willen behouden komen we er niet. Ook dat vergt een forse inspanning, want juist door 'niets doen' zal een groot deel van het vertrouwde landschap verdwijnen. Het bijzondere samenspel van de unieke veenweidegebieden, het water en de karakteristieke droogmakerijen vraagt om langdurige planologische bescherming en brede cofinanciering om een vitaal onderdeel van een internationaal meetellende metropool te kunnen blijven. Daar hebben we ook de omringende steden, provincie en het rijk (financieel) voor nodig!

Met alleen roepen dat we om het landschap te sparen *de huidige contouren nooit mogen overschrijden*, komen we er ook niet. Op sommige plaatsen dreigt stedelijke druk tot achteruitgang van de landschappelijke kwaliteiten. We willen dat tegengaan door in onze

visie en beleid duidelijk te benoemen waar we in de toekomst ooit nog willen bouwen en waar beslist niet.

Ook willen we door dreigende bevolkingskrimp na 2020 niet onnodig in een neergaande spiraal terechtkomen, juist terwijl er in de totale Metropoolregio Amsterdam nog een grote aanhoudende woningbehoefte is. Daarbij komt dat er vooral in Purmerend een dringende noodzaak is om tot een gedifferentieerder woonmilieu te komen. Het overloopbeleid uit de jaren zeventig heeft geleid tot een te eenzijdige en te grote woonvoorraad in de huursector. Kwaliteitstoevoegingen in de middeldure en duurdere segmenten maken én Purmerend aantrekkelijker én dragen bij aan de concurrentiekracht van de Amsterdamse Metropool. Daarnaast vergt ook het bedrijfsleven op bescheiden schaal de nodige uitbreidingsruimte om te vernieuwen en te groeien.

Vandaar dat we nadrukkelijk inzetten op 'Authentiek Waterland Plus'. Daarbij willen we na 2020 ruimte maken voor dusdanige woningbouw dat het bevolkingsaantal in de regio minimaal op peil blijft. Voor een gezonde economische ontwikkeling van onze regio beogen we de totstandkoming van beperkte ruimtelijke uitbreidingen, die zowel voor de productiestructuur als voor het karakter van het landschap en het stedelijk gebied een meerwaarde opleveren.

Simpel gezegd: bouwen om te bouwen en 'ordinaire' uitbreidingen van bedrijventerreinen zijn niet aan de orde. Daarentegen willen we wel ruimte geven aan vernieuwende kwaliteitsimpulsen, ook binnen de restrictieve planologische regimes. Dit maakt de uitdaging om met vernieuwende concepten en oplossingen te komen alleen maar groter.

Regio Waterland heeft eigenlijk alles al in huis om prettig te wonen, te werken en te ontspannen. Het gaat er nu om die kwaliteiten en vitaliteit te verbeteren, met behoud van onze identiteit en versterking van onze positie binnen de Metropoolregio Amsterdam en de Randstad. Vandaar ons motto: Vitaal met Karakter!

Harde uitgangspunten voor de visie

Voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van onze regio voor 2020 gelden in ieder geval twee harde uitgangspunten: verbetering van de bereikbaarheid en realisering van de afspraken over Waterlands Wonen.

Expliciete opgave is verbetering van de bereikbaarheid binnen ons deel van de Metropoolregio Amsterdam. De huidige situatie wordt door iedereen al tientallen jaren als volstrekt onvoldoende en onacceptabel ervaren. Tot op heden hebben maatregelen maar zeer beperkt effect gehad. Om die reden hebben wij een basispakket mobiliteit geformuleerd, dat geldt als een absolute voorwaarde voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de regio. Wij gaan daar in hoofdstuk 7 nader op in.

Onze verwachting is dat in het streven naar een duurzame ruimtelijke inrichting weginfrastructuur en openbaarvervoersverbindingen in de toekomst meer dan ooit sturend zullen (moeten) zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Daarom is het noodzakelijk om verstedelijkingsintenties voor de verdere toekomst met name te positioneren in de omgeving van de hoofdinfrastructuur (spoorlijn Amsterdam-Hoorn, A7 en de N-wegen N235, N244 en N247).

Het realiseren van de afspraken voor Waterlands Wonen tot 2020 is een tweede hard uitgangspunt. Wij zien dit met de provincie zorgvuldig voorbereide en afgewogen beleid als een belangrijke opgave tot 2020. Daaraan mag niet worden getornd, ook niet in de rijksbufferzone. In de Randstadnota 2040 vinden wij goede aanknopingspunten voor het nakomen van deze afspraken, tot 2020 en voortzetting daarvan. (zie hoofdstuk 4). Een aantal locaties binnen de huidige afspraken van het Waterlands Wonen heeft namelijk nog programmatische ruimte voor de periode na 2020. Die willen wij dan ook mede inzetten ter voorkoming van een krimpsituatie in de regio.

Strategische hoofdlijnen van de visie

Hieronder geven wij in het kort de belangrijkste pijlers aan van onze visie. Deze zijn tevens terug te vinden op bijgaand kaartbeeld Strategische Visie.

- **Behoud het authentieke en open groenblauwe karakter van het agrarisch cultuurlandschap** als duidelijk herkenbare identiteit tussen het verstedelijkte deel van de Metropoolregio Amsterdam en het HAL/HESgebied. Om het karakter en de verscheidenheid van het unieke landschap van de regio Waterland te waarborgen ligt het accent in de veenweidegebieden op verbreding en in de droogmakerijen op schaalvergroting van de landbouw.
- De regio gaat in samenspraak met de Metropoolregio Amsterdam nadrukkelijker **investeren in het behoud van het agrarisch cultuurlandschap en eventuele groenblauwe recreatieve herinrichting** van bepaalde deelgebieden. De regio ontwikkelt daarvoor nieuwe ideeën en instrumenten.
- **De Purmer blijft in essentie een primair landbouwgebied met een open karakter.**
- **In de bufferzone Amsterdam-Purmerend** ligt het accent op het doorontwikkelen van vormen van **toerisme en recreatie**, die passen in de aard en schaal van het landschap.

Laat cultuurhistorische waarden en de verschillende landschapskwaliteiten leidend zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de regio Waterland. Deze cultuurhistorische waarden worden gevormd door het samenspel van het veenweidelandschap, het water en de droogmakerijen met de karakteristieke kernen in onze regio.

- **Het Markermeer blijft open.** Ruimtelijke maatregelen zijn vooral gericht op verbetering van de waterkwaliteit, versterking van het open en ruige karakter en recreatieve beleving van het zicht op historische kernen vanaf het water. Hierin passen dus geen ruimtelijke ingrepen die leiden tot compartimentering. Wat betreft toerisme en recreatie ligt het accent op de Gouwzee. Vanuit onze regio bezien is een eventuele wegverbinding van Almere door de regio Waterland naar Amsterdam onwenselijk.
- **Stimuleer kleinschalige en voornamelijk extensieve vormen van recreatie en toerisme,** die passen bij het karakter van het landschap. Koppel meer intensieve vormen van toerisme (verblijf, vrijetijdsbesteding etc) aan stedelijk gebied en goed bereikbare recreatieknooppunten.

Bewaak de sociaal-economische vitaliteit van de kernen, en probeer vanuit het ruimtelijk beleid daar zoveel mogelijk aan bij te dragen, zonder het authentieke karakter van het landschap aan te tasten. Er is een + nodig op gebied van woningbouw ter bevordering/instandhouding van de vitaliteit van de kernen. Daarbij horen ook de locaties van Waterlands Wonen, die kwantitatief tot 2020 nog niet zijn ingevuld. Deze dienen na 2020 verder te worden ontwikkeld.

Deze beleidslijn betekent:

- Daar waar ruimtelijk verantwoord, mogelijk en gewenst het stedelijk gebied intensiveren binnen de contouren.
- De mogelijkheden bezien om enkele stedelijke accenten aan te brengen in de vorm van landmarks op zorgvuldig gekozen locaties.

- Aanvullende programma's voor wonen en werken in relatief kleinschalige uitleggebieden accommoderen, met expliciete aandacht voor vergroting van de diversiteit en vitaliteit van woon- en werkmilieus.
- Nadrukkelijk ruimte houden en zonodig creëren voor stedelijk groen, vooral om stedelijke en dorpse woonmilieus concurrerend te houden in de toekomst en het authentieke karakter van de regio te versterken.
- Opwaarderen en herstructureren van bestaande woon en werkmilieus, waarbij gezocht wordt naar een nieuwe balans tussen intensivering en extensivering binnen bebouwd gebied.
- Geleidelijke transformatie naar meer diversiteit in woon- en werkmilieus.
- Intensivering en opwaardering van bestaande bedrijventerreinen.
- Naast de realisering van Baansteer Noord in Purmerend is voor nieuwe bedrijventerreinen zeer beperkt ruimte. Ze worden geconcentreerd en zijn bedoeld voor de opvang van bedrijven die uitgeplaatst worden uit de dorpen, kernen en steden. In dit verband willen wij een concept ontwikkelen voor 'Waterlands Werken' (zie hoofdstuk 8).

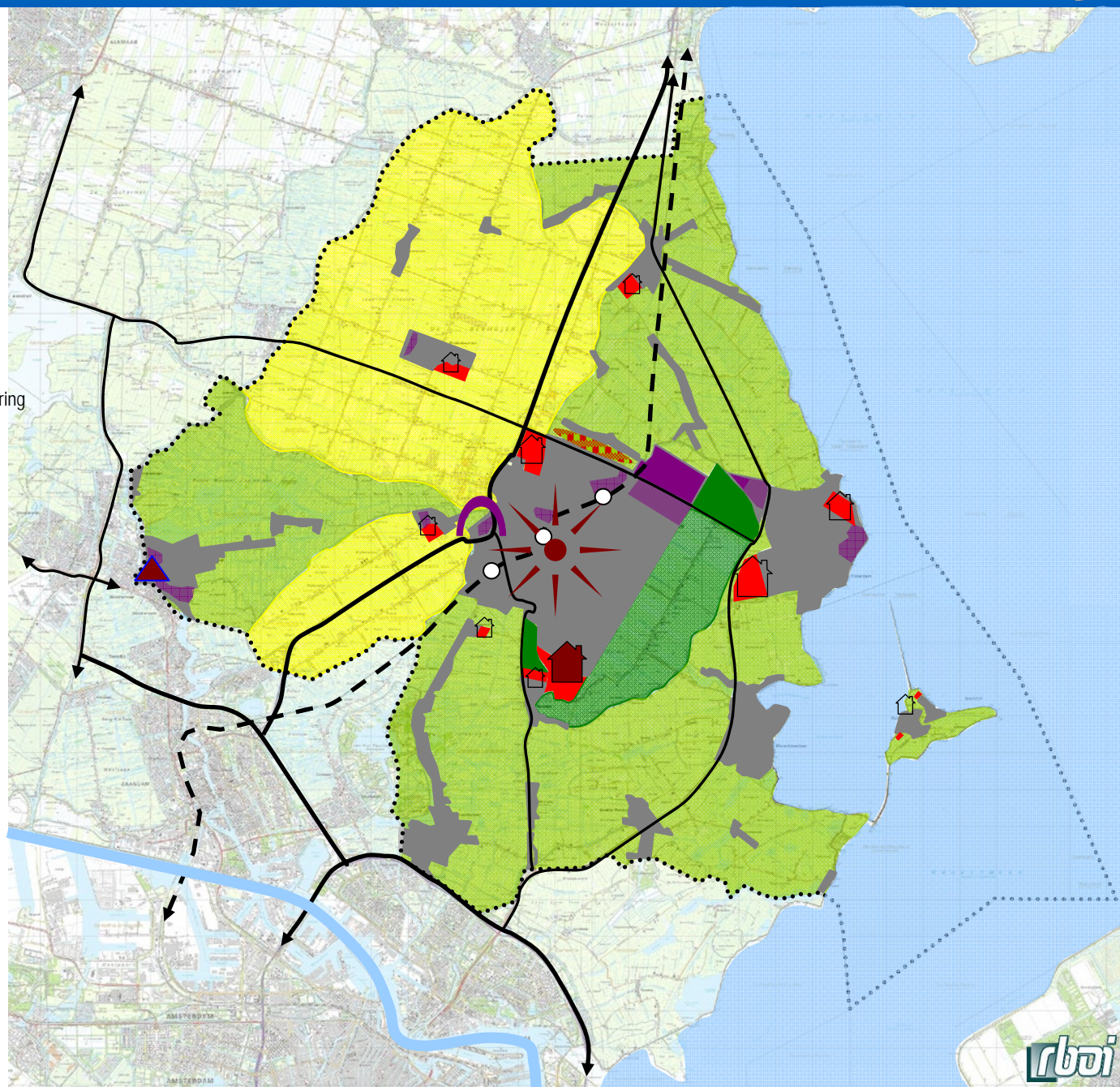
In de volgende hoofdstukken wordt de beleidslijn verder uitgewerkt.

Wees creatief in het bedenken van nieuwe ruimtelijke functie-combinaties in transformatiegebieden of -locaties. Speerpunt in de uitwerking van deze beleidslijn is het creëren van werklandschappen in gebieden waar wonen en werken hand in hand kunnen gaan. In deze landschappen moet een optimaal vestigingsklimaat ontstaan voor innovatieve bedrijvigheid passend in het landschap bij het relatief hoge opleidingsniveau in de regio en met een bescheiden ruimtebeslag. Dit draagt mede bij aan de gewenste noodzakelijke verbreding van de economische productiestructuur.

- Versterking van de sociaal-economische vitaliteit van de kernen door herstructurering en waar mogelijk intensivering, met vergroting van de diversiteit van woon- en werkmilieus
- 🏠 Geplande uitbreidingslocaties 'Waterlands Wonen' tot 2030
- 🏠 Concentratie uitbreiding wonen 2020- 2040
- ☀️ Versterking centrumfunctie Purmerend
- 🌿 Kwaliteitsverbetering en waar mogelijk intensivering bestaande bedrijventerreinen
- 🟪 Aanleg nieuw bedrijventerrein
- 📐 Stedelijke herontwikkeling met waterfrontverbetering
- 🌉 Ontwikkeling Poort van Purmerend met hoogwaardige economische functies
- 🌿 Instandhouding authentieke en open karakter cultuurlandschap met accent op schaalvergroting
- 🌿 Instandhouding authentieke en open karakter veenweidegebied met accent op verbreding, recreatieve routes en kleinschalige extensieve recreatie en toerisme
- 🌿 Primair landbouwgebied Purmer toevoegen aan Nationaal Landschap
- 🌿 Aanleg natuur- en recreatiegebied met vrijetijdsvoorzieningen
- 🌿 Extensief wonen in groenblauwe setting
- 🌊 Open houden Markermeer met recreatie in de rugte en verbetering waterkwaliteit
- Bestaand spoor met stations
- Investeren in basisinfrastructuur conform aparte kaart
- ⋯⋯⋯ Grens ISW

- **Purmerend heeft nadrukkelijker een centrumfunctie** ook met betrekking tot de maatschappelijke infrastructuur (zorg, onderwijs). Daar waar ruimtelijk verantwoord en geconcentreerd rond Purmerend en bij hoogwaardige OV/weginfra streven wij naar ontwikkeling van kleinschalige uitleggebieden voor wonen en werken. Deze moeten een meerwaarde opleveren voor de diversiteit en vitaliteit van woon- en werkmilieus en tevens een opwaardering betekenen van de gebruiks- en belevingswaarde van bepaalde landschappen. Hierbij blijft het grote groenblauwe raamwerk van Waterland gehandhaafd.
- **Kom buiten Purmerend tot verdere concentratie van stedelijke functies in een selectiever aantal kernen.** Sturend daarbij is vooral de aanhechting aan bebouwd gebied en hoogwaardige vervoersverbindingen.
- **Streef steeds naar duurzame en klimaatbestendige oplossingen** en toets alle initiatieven op hun bijdrage hieraan. Vanwege aantasting van de landschapsbeleving wijzen wij de plaatsing van windmolens in het agrarisch cultuurlandschap af.

3. Positie en rol binnen de Metropoolregio Amsterdam

Met de vaststelling van het Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 in februari 2008 door alle betrokken bestuurders, ligt er een afsprakenkader om de 'netwerkregio Noordvleugel' de komende dertig jaar te ontwikkelen tot een op Europese schaal concurrerende metropool. Daartoe is een visie ontwikkeld en zijn opgaven geformuleerd.

De regio Waterland vormt een belangrijk onderdeel van die zogenoemde Metropoolregio Amsterdam (MA). Voor de regiovisie van Waterland zijn daarom twee hoofdzaken van belang:

- Welke bijdrage kan onze regio leveren aan de ook door onze gemeenten onderschreven metropoolgedachte?
- Welke investeringen kan onze regio verwachten vanuit de metropool als bijdrage in de vergroting van de kwaliteit en duurzaamheid van het landschap, het water, de stedelijke leefomgeving en de bereikbaarheid?

Om deze vragen te beantwoorden geven wij eerst een beknopte samenvatting van de belangrijkste ambities voor de MA.

Wat is nodig om uit te groeien tot een sterke Europese Metropool?

Uit diverse analyses komt naar voren dat de polycentrische MA een sterke internationale positie heeft door herberging van sterke groeisectoren zoals de financiële, zakelijke en logistieke dienstverlening, itc, creatieve sector, media en kennis. Nationaal staat de MA in de top vanwege de brede economische structuur met meer dan gemiddelde groeicijfers. Geroemd wordt de MA verder om zijn hoogstedelijke voorzieningen, cultuur en kosmopolitische klimaat.

Daarnaast zijn er ook zwakke kanten en bedreigingen: de MA kent een aantal onaantrekkelijke wijken, onvoldoende openbaar vervoer, ontoereikende milieukwaliteiten, overspannen woningmarkt die deels op slot zit, een groei van de beroepsbevolking die

achterblijft bij de werkgelegenheidsgroei, onvoldoende innovatie en productiviteitstijging bij bedrijven, compacte stedelijke gebieden die soms aan hun grenzen zitten en landschappen die worden bedreigd door stedelijke druk.

Daarom is de centrale vraag gesteld: hoe kan de netwerkregio Noordvleugel zich ontwikkelen tot een internationaal concurrerende Europese metropool in 2040?

De inzet daarbij is het stimuleren van een verdere ontwikkeling gericht op het creëren van een hoogwaardig en duurzaam woon- en leefmilieu, waar bewoners, bedrijven en bezoekers zich graag willen vestigen en verblijven.

Het gaat er dus om met welke ruimtelijke ontwikkelingen je trends en kansen kunt benutten en bedreigingen kunt afwenden om samen tot een duurzame, leefbare en internationaal concurrerende regio te komen.

Daartoe is gekozen voor een viertal ordeningsprincipes: bundeling, intensivering, diversiteit en verbinding in plaats van verdeling.

Daarbij ligt het accent op diversiteit en duurzaamheid.

Verstedelijkingsconcept

Internationaal sterk onderscheidend punt is dat de MA geen tweederangs periferie kent, maar hoogwaardige scherpe randen. Ook met het afwisselende hoogwaardige groenblauwe landschap onderscheidt de MA zich van andere Europese metropolen. Daarmee is het omringende landschap een concurrentiefactor van grote betekenis.

Noordvleugel 2030: Bestaand + gepland 2010 - 2030

Geconstateerd is dat op veel plaatsen de verstedelijking zijn grenzen heeft bereikt, tenzij je een aantal omringende waardevolle cultuurlandschappen opgeeft.

Om deze 'unique selling points' uit te buiten is gekozen om de noodzakelijke verstedelijking te bundelen en te concentreren en niet uitsmeren over een steeds groter gebied.

Daarbij ligt het absolute zwaartepunt op de as Haarlemmermeer-Amsterdam-Almere.

Wat betreft uitleglocaties voor woningbouw is gekozen voor een doorgroei van Haarlemmermeer, een schaa sprong van Almere en voltooiing van IJburg. Nadrukkelijk wil de MA " geen sluipmoord op Waterland en de veenweidegebieden".

Kort samengevat is de inzet:

- Alles intenser en beter met elkaar verbinden.
- Intensivering op de as Haarlemmermeer Amsterdam Almere, met daarbij versterking van de vleugels en intensivering van Amsterdams verstedelijkt gebied.
- Aandacht voor complementaire ontwikkelingen aan de west en noordzijde.

Dit vraagt op hoofdlijnen de volgende *inspanningen*:

- Doorgaan op gemaakte afspraken en geplande ontwikkelingen.
- Voortgaande stedelijke intensivering en transformatie.
- Totstandkoming één metropolitaan OV-net.
- Ontwikkeling Metropolitaan landschap.
- Klimaatbestendig maken van de metropool.
- Oppakken van een aantal bovenregionale vervolggaven voor deelgebieden en financiering.

Een aantal *randvoorwaarden* acht de MA van belang om een goede bijdrage te kunnen leveren aan de realisering van het ontwikkelingsbeeld 2040:

- Financiële prikkels voor gemeenten die groene ontwikkelingen stimuleren.

- Verbreding financieel draagvlak vooral door overheden, benutting van bovenplanse verevening en publiek/private fondsvorming. Rood voor groen op MA-schaal wordt niet als oplossing gezien.
- Toerisme blijft groeien, maar is geen grote economische drager van landschap. Verblijfstoerisme groeit vooral in Amsterdam en Haarlemmermeer.
- Stimulering van (kansrijk geacht) toerisme dat gekoppeld is aan water (Markermeer, Zaanstreek).
- Gerichte interventie om verrommeling van het landelijk gebied te voorkomen (in bestemmingsplannen kwaliteit vastleggen, handhaving, actieve grondverwerving)
- Robuust en duurzaam beheer in nieuwe samenwerkingsvormen.
- Gezamenlijke visie ontwikkelen en daaraan vasthouden.
- Opzetten gezamenlijke marketingstrategie op MA-niveau.
- Opzetten nieuwe woonmilieus in hoge dichtheden nabij groene ruimte plus nieuwe landelijke woonmilieus in het topsegment.

Op welke punten kan de regio Waterland bijdragen aan de ontwikkeling tot MA?

De visie van de regio Waterland past in grote lijnen uitstekend in het Ontwikkelingsbeeld voor de MA. Wij kunnen ons vinden in de verstedelijkingssaccenten op de as Haarlemmermeer, Amsterdam en Almere en de waardering van onze groenblauwe kwaliteiten.

Wij menen dat uitvoering van onze regiovisie een belangrijke, vooral kwalitatieve, bijdrage levert aan de MA. Door het afwisselende samenspel van onze unieke veenweidelandschappen en droogmakerijen menen wij een van de meest smaakmakende functies te vormen voor de contrastrijke kwaliteit van de MA. Behoud, versterking en ontwikkeling kunnen we niet alleen, dat zullen we samen moeten doen, zowel organisatorisch als financieel.

Op sociaal-economisch gebied zal onze functie vooral complementair zijn.

Wat betreft de toekomstige rol van de landbouw in relatie tot de functie van het landelijk gebied verschilt de regio van mening met de MA. Daarnaast is de voorgenomen inspanning ten aanzien van het vormen van een metropolaan OV-systeem naar ons idee ontoereikend.

In de volgende paragrafen gaan wij daar wij per thema op in.

Het Metropolitane landschap

De MA onderscheidt zich van andere Europese metropolen vooral met het afwisselende hoogwaardige groenblauwe landschap. Water en groen vormen daarin belangrijke verbindende elementen van de stedelijke functies.

Behoud, versterking en ontwikkeling van de groenblauwe structuur wordt dan ook van wezenlijk belang gezien voor de ontwikkeling van de Noordvleugel tot metropool.

Uitgangspunt en toetssteen voor eventuele inpassing van nieuwe functies is de identiteit van de verschillende landschappen. Invulling met nieuwe functie moet steunen op drie fundamenteën: samenhang (tussen functies en acties), samenwerking (tussen stedelijke en landelijk actoren, privaat en publiek, eigen inwoners, bedrijven en toeristen) en duurzaamheid (bijdrage aan welzijn bewoners, economische ontwikkeling, natuurlijke draagkracht van het gebied en klimaatbestendigheid). Daarbij wordt gepleit voor het totstandkomen van nieuwe financiële arrangementen, die bijdragen aan het behoud, versterking en ontwikkeling van het landelijk gebied.

Natuurorganisaties, landbouwsector, publiek en privaat dragen samen zorg voor behoud, ontwikkeling en beheer, niet vanuit één sector, wel met een eigen verantwoordelijkheid vanuit de sector.

Nodig is een gebiedgerichte benadering voor planvorming, inrichting en beheer.

Belangrijke landschapselementen in 2040 zijn volgens het Ontwikkelingsbeeld:

- Stelling van Amsterdam, is uitgegroeid tot herkenbaar en karakteristiek landschapselement met daarbij passende functies.
- Veenweidegebieden, zijn deels vernet, deels weidevogelgebieden.
- Streekeigen landbouw, die producten vooral in de regio afzet.
- Watersysteem is robuust en klimaatbestendig.
- Ontwikkeling van Zaanse scheg en Waterland.
- IJmeer en Markermeer: investering in een robuust ecologisch systeem, waterveiligheid en waterrecreatie.

Daarbij moeten nog nadere keuzes gemaakt worden in deelgebieden, waar conflicten dreigen tussen landschappelijke/ecologische kwaliteiten en "ontwikkelopgaven".

Voor de regio Waterland zijn daarbij van belang:

- De opgaven voor 'Waterpark IJmeer' in relatie tot natuur en waterbeheer.
- Al dan niet behoud of vernatting van veenweidegebieden.
- Maatregelen om verrommeling tegen te gaan.
- Schaalsprong Almere (accent oost of westwaarts).
- Veiligheid, verdroging en verzilting: wateropgave.

Ontwikkelingsbeeld agrarische sector in het landschap

In de visie van MA verandert het agrarisch karakter van het omliggende platteland naar een gebied dat vooral een functie krijgt voor de stedeling:

- Het platteland krijgt vooral een functie voor de leefbaarheid en duurzaamheid van de stedelijke regio: rust, ruimte, lucht, gezondheid, woonmilieu, recreatie, natuur, landschapsschoon, en waterberging.
- Agrarische activiteiten voor de wereldmarkt verdwijnen vanwege de gronddruk en raakt zijn belangrijkste economische drager kwijt.
- De landbouw die blijft richt zich meer op de stedelijke vraag naar streekproducten en kwaliteitsvoedsel.
- Harde grenzen stellen, waarbinnen robuuste waardevolle landschappen kunnen voortbestaan.

de Purmarijn

- Water en cultuurhistorische elementen worden dragers om de identiteit van de landschappen te versterken en ze te ontsluiten voor de stedeling.

Rol van Waterland

De typisch Hollandse open cultuurlandschappen met grote groenblauwe kwaliteiten maken inderdaad het verschil met andere metropolen in Europa. Die landschappen moeten mogelijkheden bieden voor ontspanning in mooie, beleefbare natuur of op en aan het water. Maar dat zal steeds onderdeel moeten blijven uitmaken van een voornamelijk agrarisch cultuurlandschap.

In grote lijnen kunnen wij ons goed vinden in onze functie en taak om de komende jaren met nog meer zorg dan voorheen vorm te geven aan wat nu wordt genoemd het Metropolitane landschap. Onze strategische keuze voor Authentiek Waterland+ is wat dat betreft meer dan een statement. De Purmer gaat onderdeel uitmaken van het Nationaal Landschap, de veenweidegebieden moeten met financiële bijdrage van de MA en anderen hun unieke karakter behouden, en de droogmakerijen als de Wijde Wormer, de Beemster en de Purmer behouden hun functie als primair landbouwgebied met recreatief medegebruik.

De toekomstvisie op de agrarisch sector delen wij dus beslist niet. De aantrekkende wereldmarkt vraagt weer om meer voedselproductiegebieden. Daarbinnen zijn uiteraard wel specialisaties denkbaar als streekproducten en biologische teelten. Maar uitgaan van een strategie voor het geval agrariërs verdwijnen is onverstandig. *'Don't even think of moving farmers here!'* Planologische rust en duidelijkheid voor een lange termijn houdt de landbouw in de droogmakerijen in de benen. Voor de veenweidegebieden zullen we verder moeten nadenken in de richting van de experimenten die Natuurmonumenten nu doet met subsidiering van productie en beheer.

Vanwege handhaving van het in de wereld unieke karakter van onze veenweidegebieden kiezen wij dus niet voor vernatting. Daarbij accepteren we een zekere bodemdaling, die overigens tot op heden in veel veenweidegebieden zeer beperkt is, ongeveer 3 mm per jaar, dat is 1 m in de komende 300 jaar.

Wat betreft de waterveiligheid is vooral de dijkversterking van het Markermeer een gezamenlijke opgave.

Voor het overige is het streven naar een duurzaam watersysteem in onze regio een waterkwaliteitsopgave, zowel voor het binnenwater als het Markermeer. De landbouw heeft hierin een belangrijke taak door reductie van uitspoeling van nutriënten en pesticiden.

Gezamenlijk met alle betrokken partijen zullen we moeten zoeken naar verbetering van de waterkwaliteit van het Markermeer. Daarbij hebben wij de voorkeur voor het nemen van zoveel mogelijk natuurlijke maatregelen in plaats van technische ruimtelijke ingrepen. Wel moet er ruimte blijven voor een selectieve ontwikkeling van de watersport en de daarbij horen jachthavens en verblijfsmogelijkheden. Dat betekent een genuanceerde benadering van de markerkustontwikkeling met natuur en recreatie.

In deze optiek past geen westwaartse ontwikkeling van Almere. Bebouwing in het Markermeer zal leiden tot aantasting van natuurwaarden, die moeilijk te compenseren zijn, en zeker niet in Waterland. Een dergelijke ontwikkeling vraagt ook de nodige infrastructuur, waardoor een ongewenste compartimentering van het Markermeer dreigt.

Wij ondersteunen in beginsel het uitgroeien van de Stelling van Amsterdam tot herkenbaar landschapselement. Wel moet worden gewaakt voor een realistische uitwerking, die geen onredelijke beperkingen oplegt voor bestaande plannen. Op dit moment lijkt er eerder sprake van een nieuw (zoveelste op rij) beschermingsregiem in plaats van een echt ontwikkelingsgericht landschapsbeleid.

slagerij traiteur

natuurvlees.nl

WATERLAND'S
Slagerij
Catering
Traiteur

WATERLAND'S
Vleeswaren
Huisvuur
WATERLAND'S
Vleeswaren

WATERLAND'S
Vlees - Vleeswaren
WATERLAND'S Vleeswaren
Rundersmitzel 2,10
Achterham 1,99
100 gr.
www.natuurvlees.nl

Wonen

Uit het Ontwikkelingsbeeld van de MA voor 2040 komen de volgende aspecten naar voren:

- De vraag naar woningen in de MA blijft onverminderd groot.
- Tussen 2010 en 2030 zal de MA minimaal nog 150.000 woningen moeten toevoegen: in Haarlemmermeer/Bollenstreek 25.000 woningen, Amsterdam 50.000 en Almere 60.000.
- Het restant van 15.000 woningen zal op bescheiden schaal moeten worden gebouwd in uitbreidingsgebieden bij Purmerend en Weesp/Muiden en binnenstedelijk in Zaanstad, IJmond, Haarlem en Amstelveen.
- Om het landschap te sparen en de mobiliteit te beperken moet vooral stedelijk worden gebouwd. Suburbane milieus moeten worden gebouwd in hoge dichtheden in combinatie met kwaliteitsgroen.
- In geringe mate is er ruimte voor toevoeging van woningen in dorpse en landelijke milieus.

Rol van Waterland

De Regio Waterland zal met de keuze van een bescheiden + voor woningbouw tussen 2020 en 2040 naar verwachting nog ongeveer 5000 woningen bouwen. Daarvan is een klein deel voor de eigen regionale behoefte en het grootste deel voor de behoefte van de totale MA. Met name Purmerend Zuidoost zou hier een belangrijke rol in kunnen gaan spelen. Het is dan van belang rond 2015 nadere keuzes te maken over woonmilieus en aantallen. Een combinatie van suburbane milieus en zeer landelijke milieus in het topsegment is zeer goed mogelijk op deze locatie. Daarmee zou Purmerend een wezenlijke bijdrage leveren op het niveau van de metropoolregio aan versterking van de internationale concurrentiepositie. Bijkomend voordeel is de grotere differentiatie van woonmilieus binnen Purmerend, iets wat ook vanuit de MA wordt voorgestaan.

Ook de transformatie van de Zaanbocht in Wormerland in een nieuw gemengd woonwerkmilieu zou vorm geven aan de ambities van de MA.

De geringe woningbouwaantallen buiten Purmerend, grotendeels als voortzetting van het huidige Waterlands Wonen, passen uitstekend in het streven van de MA om in beperkte mate ruimte te bieden in dorpse en landelijke milieus.

Tot 2020 houdt onze regio vast aan de afspraken die wij met de provincie Noord-Holland hebben gemaakt over Waterlands Wonen. Dat geldt dus ook voor de z.g. bufferwoningen. Hier ligt juist een enorme uitdaging om met een goed ontwerp de identiteit van het gebied te versterken en de sociaal-economische vitaliteit te vergroten. Want een goed onderhouden buitengebied kan niet zonder vitale kernen.

Economie

Sterk in de MA is de maakindustrie, de dienstverlening en de kenniseconomie.

Daarin zijn kennis, innovatie en creativiteit onmisbare ingrediënten. En het is mensenwerk! Dan zijn ruimtelijke condities extra belangrijk als goede woonmilieus, werkmilieus, vrijetijdsvoorzieningen, kwaliteit van het landschap en mobiliteitsnetwerk. Daarbij worden de regionale gebiedskwaliteiten steeds belangrijker (Binnenstad, IJmeer, cultureel erfgoed, moderne stadsuitleg, etc)

De MA kent een aantal internationaal sterke sectoren: financiële en zakelijke dienstverlening, ITC, media, creatieve sector, toerisme, congressen, kennissector en logistiek.

Van bijzonder belang daarvoor zijn:

- Aantrekkelijk woonmilieu voor internationale bedrijven voor hoogwaardig personeel.
- Aanwezigheid van hooggeschoold personeel.
- culturele voorzieningen, culturele economie.
- ITC.

Een paar hoofdlijnen uit het Ontwikkelingsbeeld 2040 voor de MA zijn:

- creatieve industrie en multimediasector zijn dan sterke sectoren geworden die zich hebben verdubbeld en verspreid vanuit de binnenstad Amsterdam/Gooi naar Haarlem, Zaandam, Almere en Amsterdam Noord. Daarbij zijn oude stedelijke werklandschappen getransformeerd naar gemengde stedelijke milieus.
- Er is een internationaal Trade institute.
- Er zijn voldoende uitgeefbare bedrijventerreinen en kantoorlocaties, conform de PlaBeKanota.
- De meeste geprojecteerde kantoorlocaties bevinden zich ten zuiden van het Noordzeekanaal met uitzondering van Zaandam.
- Schiphol mag verder groeien binnen de milieugrenzen; een deel van de capaciteit zal worden afgeleid naar Lelystad.

Rol van Waterland

Kenmerk van de MA is een hogere BNP, productiviteit en groei.

Dat komt door:

- de schaalvoordelen, waarvan ook de regio Waterland kan profiteren;
- specialisatie; hier kan Waterland een rol spelen, bijvoorbeeld door dienstverlening, kennisontwikkeling en productie gericht op de groeisectoren, maar ook in de bouw, onderhoud, handel, veiligheid en transport. Hier ligt een belangrijke opgave voor Waterland om ook aandacht te besteden aan opleidingsniveau en het stimuleren van ondernemerschap.
- innovatie; Waterland zou een innovatiecentrum voor duurzaam bouwen en beheer kunnen worden vanwege de uitgebreide expertise op dit gebied. Daarnaast zijn er wellicht kansen om te profiteren van de uitdijende creatieve industrie en de multimediasector, bijvoorbeeld in de Zaanbocht in Wormerland, maar ook in vrijgekomen boerderijen in de linten of het buitengebied. Kansen liggen er ook voor Waterland om in uitbreidingswijken

of herstructureringsgebieden woningen met bedrijfsruimte te bouwen, die een broedplaatsfunctie kunnen vervullen voor innovatieve startende bedrijven en ateliers.

Wat betreft de bedrijventerreinbehoefte vervult Waterland een iets kleinere rol dan gevraagd vanuit de PlaBeKanota. Naast Baansteer Noord kan ontwikkeling van de Poort van Purmerend zorgen voor groei en innovatie. Daarnaast zal vooral gezocht moeten worden naar kleinere maatwerkoplossingen, bijvoorbeeld met het concept Waterlands Werken. Daarmee wil Waterland bewust breken met de aanleg van traditionele bedrijventerrein en ruimte maken voor nieuwe woon-werkconcepten, die passen in het landschap en mits goed gekozen, zelfs bepaalde landschapsstructuren kunnen versterken.

Mobiliteit

Uit het Ontwikkelingsbeeld van de MA komt onder andere het volgende naar voren:

- Driekwart van alle vervoersbewegingen is binnen de MA.
- Dit aantal verdubbelt waarschijnlijk de komende 25 jaar.
- Meer asfalt is geen oplossing, verbreding van bepaalde wegen wordt niet uitgesloten.
- Beprijzing van het weggebruik is nodig in combinatie met een efficiënt werkend OV-systeem.
- De grote investeringen gaan nagenoeg geheel naar het zuidelijk deel van de MA; vooral de bereikbaarheid rond Schiphol moet verbeteren.
- Daarnaast de aanleg van Tweede Coentunnel en Westrandweg en aanleg van de ontbrekende schakel A8 –A9.
- Verbeterd OV is denkbaar over water: de Zaan en richting Almere (overweging autoveer Almere-Volendam);
- Er moet een HOV verbinding komen Amsterdam-Noord-Zaandstad.

Betekenis voor Waterland

De intenties kunnen wij onderschrijven, maar we verwachten dat de uitwerking onvoldoende is. Als je echt wilt meetellen als Metropool moet je rigoreus investeren in een efficiënt en hoogwaardig openbaar vervoerssysteem. De voorbeelden in alle andere bestudeerde Metropolen laten dat zien. Hierin blijft Amsterdam, de Randstad en ook heel Nederland achter.

Wat vraagt dat van de MA

De regio Waterland wil dus nadrukkelijk vanuit haar eigen kracht en kernkwaliteiten een rol spelen in de ontwikkeling van de Noordvleugel tot Metropoolregio Amsterdam. Wij hebben laten zien op welke punten wij willen investeren. Aan de andere kant vergt dat ook investeringen van de MA in onze regio.

Samengevat zou dat moeten zijn op de volgende hoofdpunten:

- Financiële bijdrage in de instandhouding van de veenweidegebieden.
- Positievare benadering van de toekomst van een duurzame agrarische sector in de droogmakerijen.
- Verhoging van bijdragen in de oplossing van weginfra en OV-verbeteringen ten noorden van het Noordzeekanaal.
- Stimulering promotie en uitwaaiering creatieve industrie en andere sterke groeisectoren, die passen in bepaalde woonwerkmilieus van Waterland.
- Aanpassen van de kaart Ontwikkelingsbeeld (waarin de Purmer nog voornamelijk blauw is ingekleurd, soms met rode stippen), met daarin de Purmer agrarisch gebied als onderdeel van het Nationaal Landschap. Alleen in Purmerend Zuidoost kan een kleine rode locatie worden ingetekend, in het noorden van de Purmer een groene recreatieve ontwikkeling.
- Opnemen van de woningbouwbijdragen van Waterland in de programmering van de MA.
- Verdere kwalitatieve afstemming van het programma en woonmilieus.

Een hartekreet tot slot

Eigenlijk zouden we alle intelligentie, innovatie en kennis van logistieke processen (daar behoren we toch wereldwijd tot de beste?) om in een Deltavervoersplan voor de Randstad tot een werkbare oplossing te komen. Anders hebben uiteindelijk alle andere investeringen weinig zin. Met de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening kan ieder overheidsniveau zijn verantwoordelijkheid nemen en vaart maken met de uitvoering van projecten. Oprichting van een expertisecentrum gekoppeld aan de een Vervoersautoriteit voor de Randstad zou de kennis en de kracht moeten bundelen om bijvoorbeeld met slimme verkeersgeleidesystemen de groeiende stroom vracht en passagiers op te vangen.

WURMER

IMAGO

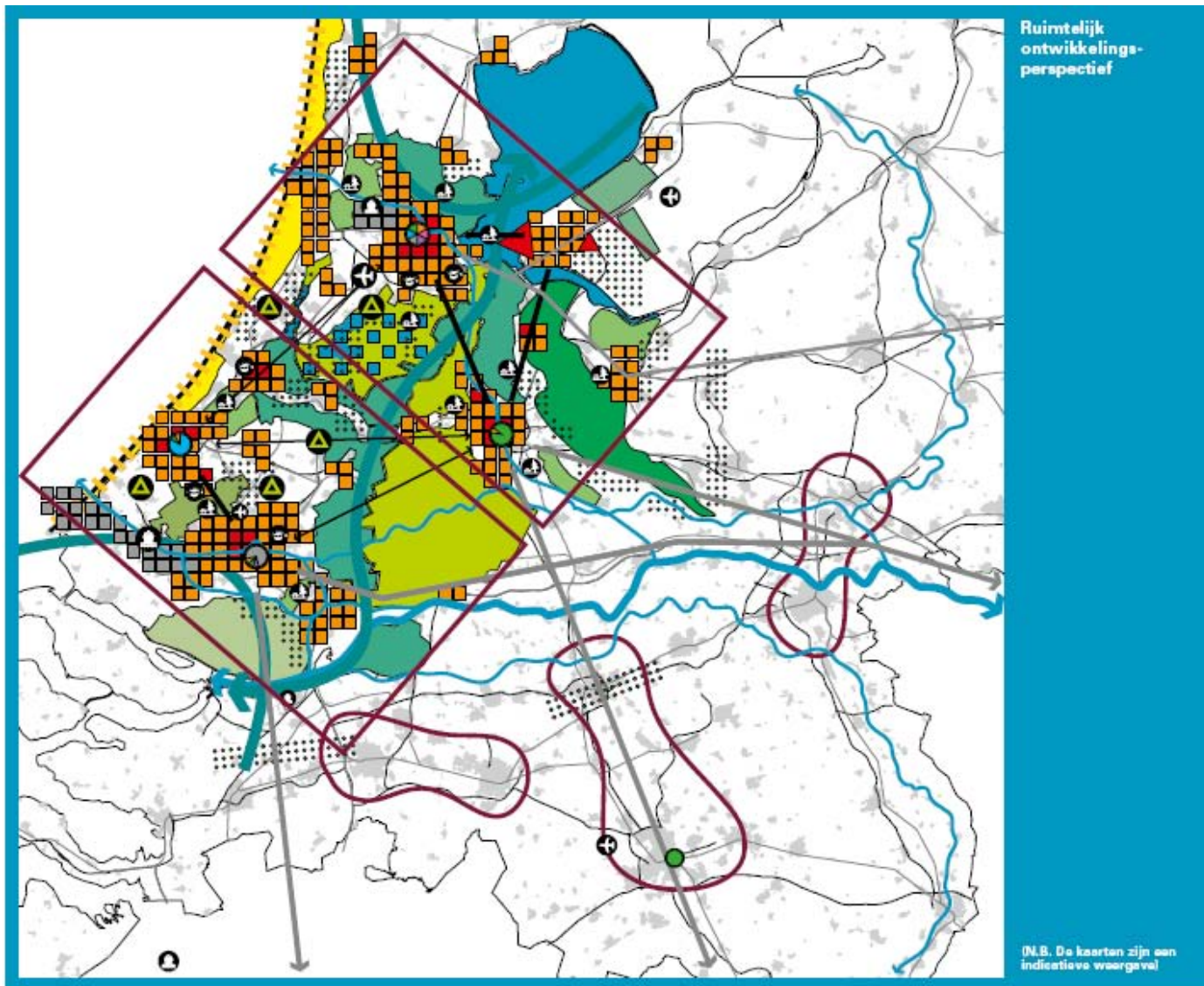
4. Waterland binnen de Randstad als Europese topregio

De ambities van de Metropoolregio Amsterdam hebben een prominente plaats gekregen in de structuurvisie Randstad 2040, die eind september 2008 door de regering ter visie is gelegd.

Hieronder volgt de **hoofdinzet uit het Ontwikkelingsbeeld**:

- Ontwikkeling van de Randstad tot een duurzame en internationaal concurrerende Europese topregio. Dat vergt een integrale langetermijnstrategie met nieuwe sleutelprojecten na 2020. Uiteindelijk komen de positieve effecten daarvan ook ten goede aan de rest van Nederland.
  - Groot accent op klimaatbestendig maken van de Randstad. Kustversterking en een beter duurzaam watersysteem zijn daarbij nodig om te komen tot een veilige groenblauwe delta waar ook in de toekomst volop kan worden geïnvesteerd.
  - Kansen en beperkingen van de wateropgaven zwaarder meewegen in het ruimtelijk beleid. Dit vraagt innovatieve oplossingen (o.m. op gebied landschap, water en wonen), die tevens een goed exportproduct kunnen zijn. Daarnaast moet een visie worden ontwikkeld op de toenemende verzilting en de beschikbaarheid van zoet water om de boezemkanalen door te spoelen.
  - In natte veenweidegebieden geldt: functie volgt peil. Daar zal de landbouw "in overstemming moeten worden gebracht met de randvoorwaarden vanuit water". In gebieden met een stevigere bodem kan de landbouw zich ontwikkelen, zowel met producten voor de wereldmarkt als voor de regio.
  - Grotere eenheden van water, natuur en landschap meer in samenhang bezien en met elkaar verbinden. Dat geldt vooral voor het Groene Hart.
- Daarin zijn kleine aantallen groene woon- en werkmilieus mogelijk. Het Groene Hart moet groter, diverser en waterrijker worden.
  - Ontwikkeling van metropolitane parken à la Central Park, Fontainebleau of Hyde Park rond de grote steden als toegankelijke recreatieruimten voor de stedeling. Uitgangspunten zijn differentiatie, landschappelijke contrasten en maatwerk. Zoekgebieden zijn onder andere Midden-Delfland, Deltapoort en (het zuidelijk deel van de regio) Waterland. Excellent groen mag gekoppeld worden aan excellent rood door creatieve en kapitaalkrachtige private partijen. Op het kaartbeeld is daartoe een klein gebied aangegeven ten zuidoosten van Purmerend.
  - De bufferzones krijgen een sterkere recreatieve functie, waarbij "doorontwikkeling tot metropolitane parken" tot de mogelijkheden behoort. Wel zullen unieke waarden moeten worden beschermd. In aanvulling op het beleid voor bundeling en verdichting is daar in kleine aantallen ruimte voor nieuwe woon- en werkmilieus, die wel goed aansluiten op bestaande weg en OV-verbindingen.
  - Kwaliteit maken door sterkere wisselwerking tussen groen, blauw en rood.
  - Versterking van huidige internationale sterke posities: MA, en overige drie Randsteden, haven en greenports. Want het zijn de steden en hun omringende regio's die de motor van de wereldeconomie vormen en broedplaatsen zijn voor vernieuwing van producten en diensten.
  - De bouw van tenminste 500.000 woningen tot 2040, allereerst door verdichting, intensivering/hoogbouw en herstructurering. Hierbij zijn ook de

- Veilige, klimaatbestendige, groenblauwe delta als raamwerk voor verstedelijking**
- versterken van diversiteit en identiteit
  - versterken kust
  - ruimte voor de rivier (oq waterweg)
  - van zuidwestelijke delta naar IJsselmeer
  - ruimte voor groenblauwe woonmilieus i.c.m. versterken identiteit landschappen
  - metropolitane parken (zoekgebieden)
- Inzetten op kracht: versterken van de topfuncties**
- versterken van de topfuncties in de steden (■ hoofdstig internationale organisaties en NGO's, ■ wetenschap, ■ internationale congressen, beurzen, tentoonstellingen e.d., ■ stedelijk toerisme, ■ hoofdkantoren multinationals en internationale banken, ■ havens, luchthavens en internationale toegankelijkheid)
  - ontwikkelen havennetwerk
  - versterken hubfunctie van Schiphol
  - versterken van de centrumfunctie van de groenports
  - versterking clusters rond de universiteiten
- Focus op de stad**
- steden centraal, met extra inzet op verdichting
  - opschaling 'daily urban system' van stadsregio's naar Noordelijke en Zuidelijke Randstad
  - schaa sprong Almere
  - versterken relaties met andere nationale stedelijke netwerken
- Versterken bereikbaarheid (weg en spoor)**
- tussen de steden en hun regio's
  - tussen de noordelijke en zuidelijke Randstad
- Goede robuuste nationale en internationale verbindingen**
(Weg en spoor) met een focus op de corridors naar het zuiden, oosten en zuidoosten.
- Zuid: A4 Amsterdam - Antwerpen, HSL Zuid en mogelijk verbeterde goederenverbinding Rotterdam - Antwerpen (Robel)
  - Zuidoost: A2 en mogelijk verbeterde internationale treindienst via Eindhoven in zuidoostelijke richting
  - Oost: A2/A12, vrij pad voor de ICE naar Keulen, A15 en Betuweroute.
  - Overig: A1 en op peil brengen verbinding Schiphol - Lelystad

voormalige groeikernen in beeld. Op het kaartbeeld is een kleine locatie aangegeven voor het stedelijk gebied van Purmerend met de aanduiding “steden centraal met extra inzet op verdichting” (intensiveren en herstructureren). Tot 2030 gaat men uit van woningbouw op basis van de bestaande afspraken in de Nota Ruimte, waaronder 60.000 woningen in Almere en Haarlemmermeer/Bollenstreek. Nieuwe grootschalige uitleglocaties zijn er tot 2030 niet nodig. Als de vraag hoger is dan geraamd, dan is het beleid: eerst binnen bestaand bebouwd gebied, dan in aansluiting op de steden op relatief hoog gelegen goed bereikbare locaties en dan pas daarbuiten. Na 2030 is dit in ieder geval het beleid. Bij hoogbouw wordt vooral gedacht aan stationsomgevingen en niet aan nationale landschappen.

- Ecologische verbetering IJmeer-Markermeer
- De bundelingsbieden kunnen ook voor de langere termijn voorzien in hoogstedelijke als meer landelijke woonmilieus, tezamen met extra inzet in de steden. Daarbij is diversiteit in woonmilieus en –locaties alsook spreiding in de tijd uitgangspunt: een combinatie van binnenstedelijke locaties, uitleglocaties en verspreide locaties. Opvallend is dat de Purmer, dat formeel in het rijksbeleid nog steeds bundelingsgebied is, voor het grootste deel leeg is gelaten. Alleen in de zuidoostelijk deel is de aanduiding gegeven “ruimte voor groenblauwe woonmilieus in combinatie met versterking identiteit landschappen”.
- Versterking en waarschijnlijk verbreding van de kust, zonder verstedelijking, wel in combinatie met economische en maatschappelijke doeleinden, zoals energieproductie en experimenteeruimte voor innovatie sectoren.
- Door de inzet op verdichting en centrumvorming is de aanpak bij de verbetering van de bereikbaarheid vooral gericht op kwaliteitsverbetering: betere benutting OV en aansluiting op autowegen. Centraal staan verknooping OV en autoverkeer en ontvlechting doorgaand en regionaal

verkeer. De oprichting van een OV-autoriteit wordt onderzocht. Inzet is vooral gericht op strook Almere-Amsterdam-Utrecht en Den Haag-Rotterdam. Daarnaast moeten de internationale verbindingen worden verbeterd, vooral naar het zuiden, oosten en zuidoosten.

- Versterking van Schiphol als internationale hub is daarbij een centrale opgave, mogelijk aangevuld door uitbreiding van de vliegvelden in Lelystad en Eindhoven.
- Nieuwe uitvoeringsallianties zijn nodig. Vijf zijn er al gestart, waaronder metropolitane parken, havensamenwerking en stedelijke transformatie.

Positie Waterland in de Randstad: aanvullend kwalitatief

Het algehele beeld strookt in grote lijnen met onze visie. Daarbij ligt de nadruk van verstedelijking op de stedenring en komt er een nadere inrichting voor het Groene Hart. De positie van Waterland is hierop duidelijk aanvullend kwalitatief, zowel op het gebied van ontspanning in een groenblauwe omgeving als op het gebied van nieuwe bijzondere woon- en werkmilieus.

Dat daarom ook de grote investeringen op het gebied van bereikbaarheid plaatsvinden op de stedenring is begrijpelijk. Dat ontslaat echter de regering niet van de plicht ook aanvullend in ons deel van de Randstad de nodige investeringen te doen om de bereikbaarheid te verbeteren. Wij zullen daar nog met klem op aandringen.

Nader positiebepaling nodig voor zoekgebied metropolaan park

In de Randstadnota legt de regering een nieuw accent waarover wij nog nader onze positie willen bepalen na de terugkoppeling met de gemeenten dit najaar.

Dit betreft de aanduiding van het zuidelijk deel van Waterland als zoekgebied voor de ontwikkeling van een van de metropolitane parken in de Randstad.

Met recreatiegebieden 't Twiske en natuurgebieden het Ilperveld en het Jisperveld, heeft het zuidelijk deel van Waterland feitelijk al een aantal kerngebieden van formaat in huis die goed zouden passen in een veelzijdig concept van een metropolaan park op grotere

schaal. In dat mozaïek zouden dan ook prima vormen van duurzame landbouwfuncties passen, zoals in de Wijde Wormer en in bepaalde veenweidegebieden. Deelgebieden die voor recreatieve doorontwikkeling in aanmerking zouden kunnen komen zijn de Enge Wormer en het gebied omsloten door Purmerend-Weidevenne, Landsmeer en de Jaagweg. Dit laatste gebied zou dan goed aansluiten op de toekomstige ontwikkeling van nieuwe woonmilieus in Purmerend zuidoost, die zowel in onze visie zijn beoogd als in de Randstadvisie. Aandachtspunt hierbij is nog wel verbetering van de ontsluiting.

Een ander deel van onze regio dat voor Amsterdam een vergrote recreatieve functie zou kunnen vervullen is het gebied ten zuiden van Monnickendam, begrensd door de N247, de ringweg van Amsterdam Noord en het IJmeer/Markermeer. Het voordeel van dit gebied is dat daar extra kansen zijn voor de ontwikkeling van watersport en verblijfstoerisme.

Tenslotte verdient het overweging de Purmer mee te nemen in deze eventuele ontwikkeling tot metropolitaan park. Daarin past dan upgrading van het Purmerbos, aanleg van recreatiegebied in het noorden van de Purmer, openhouden van het middendeel voor de landbouw en ontwikkeling van groenblauwe woonwerkmilieus in Purmerend zuidoost.

Met nadruk passen in dat concept van het metropolitane park ook de realisering van de zogenaamde bufferwoningen, die zijn afgesproken binnen het Waterlands Wonen. Deze kwaliteitstoevoegingen zullen het karakter en de sociaal-economische vitaliteit van het gebied de komende dertig jaar versterken.

5. Natuur en landschap

Het agrarisch grondgebruik is nog steeds beeldbepalend voor het cultuurhistorisch waardevolle landschap waar de regio Waterland om bekend staat. De kwaliteiten daarvan worden steeds belangrijker naarmate de intensivering van de verstedelijking toeneemt in het zuiden (Amsterdam-Zaandstad) en het noorden (Alkmaar-Hoorn). Ook is het besef breed aanwezig dat het open groenblauwe landschap de Metropoolregio Amsterdam anders maakt dan de overige metropolen in Europa. Daarmee is dit positieve onderscheid een concurrentiefactor van betekenis geworden. Het is een unieke kwaliteit die niet te kopiëren is in andere plaatsen, maar het is wel een kwetsbare kwaliteit waarin we moeten investeren om die te behouden en te versterken.

Zonder te overdrijven kan worden gesteld dat binnen de groenblauwe buitenruimten van de Metropoolregio Amsterdam het Waterlandse landschap de hoogste kwaliteit heeft. Niet voor niets is het grootste deel van onze regio Nationaal Landschap. De MA heeft daarmee een ijzersterke troefkaart in handen. De regio Waterland heeft dan ook recht van spreken om een beroep te doen op de MA en andere partijen om zich samen met ons in te zetten voor behoud en versterking daarvan. In nieuwe organisatorische allianties en financiële arrangementen zullen we tot een duurzaam beheer moeten komen, zodat we ook in 2040 nog trots kunnen zijn op onze regio.

De aanpak vergt een genuanceerde benadering. Binnen onze regio alleen al zijn er vier veenweidegebieden, allemaal met hun eigen karakteristieken (watersysteem, natuurwaarden, verkaveling, grondgebruik). Daarnaast zijn er drie grote droogmakerijen, De Beemster, de Wijde Wormer en De Purmer, met hun specifieke cultuurhistorische kwaliteiten, die deels zelfs bescherming genieten als Unesco werelderfgoed (Beemster). Daaromheen en tussendoor bevindt zich de Stelling van Amsterdam, ook Unesco-

beschermd, waar momenteel ook beleid voor wordt ontwikkeld om die beter zichtbaar en beleefbaar te maken.

Vanwege de matige productieomstandigheden is het echter moeilijk boeren en bieden veenweidegebieden daarom vanuit agrarisch oogpunt een onzeker perspectief. Aan de andere kant levert de aantrekkelijke vraag op de wereldmarkt ook weer nieuwe kansen voor de rundveehouderij en de akkerbouw.

Daarnaast speelt het vraagstuk van bodemdaling. De veenweidegebieden dalen met circa 3mm per jaar. Ten behoeve van de landbouw dienen waterpeilen laag gehouden te worden. Lage oppervlaktewaterpeilen resulteren in lage grondwaterstanden, waardoor het veen 'verbrandt'. Door verbranding van het veen klinkt het veen in waarna de waterpeilen verder worden verlaagd, waarna het proces zich herhaalt.

Er zijn dus fundamentele keuzes nodig in het toekomstige beheer van het Waterlands landschap.

Voor behoud en versterking zetten wij in op een meersporenbeleid.

In de droogmakerijen geven wij ruimte voor schaalvergroting aan concurrerende bedrijven. In de veenweidegebieden willen wij de rundveehouderij verbreed handhaven, zo nodig met subsidie in nieuwe allianties.

Waar de landbouw geen mogelijkheden meer ziet en een opvolgfunctie onvermijdelijk is, denken wij aan kleinschalige vernatting of open water. In vrijkomende boerderijen geven wij ruimte voor nieuwe functies.

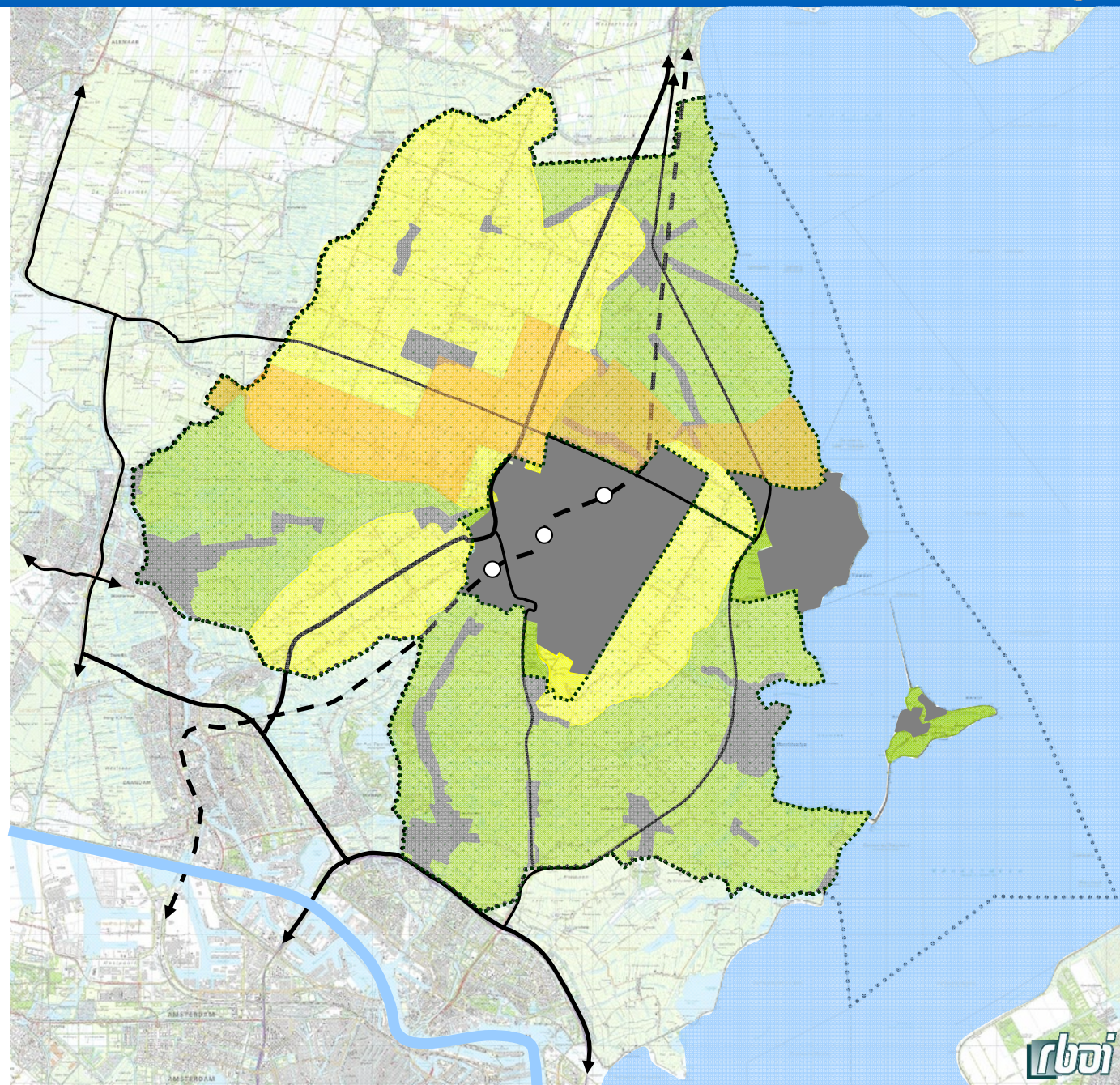
De stijging van de prijzen van melk en graan geeft de agrarische sector echter nieuwe perspectieven. In de huidige prijsstijgingen voor zuivel en graan zit een structureel element.

Natuur en landschap

- Droogmakerijen
- Veenweidegebieden met merendeel ecologische hoofdstructuur
- Markermeer
- Stelling van Amsterdam
- Nationaal landschap Laag Holland

- Kernen
- Bestaand spoor met stations
- Basisinfrastructuur
- Grens ISW

De FAO (wereldvoedselorganisatie) stelt dat de voedselproductie in de wereld moet verdubbelen om aan de behoefte te kunnen voldoen. Wij willen daarop actief inspelen.

6. Markermeer

Open en ruig

Wij kiezen voor een open Markermeer met mogelijkheden voor 'recreatie in de ruigte'. In deze optiek past geen westwaartse ontwikkeling van Almere. Bebouwing in het Markermeer zal leiden tot aantasting van natuurwaarden, die moeilijk te compenseren zijn, en zeker niet in Waterland. Een dergelijke ontwikkeling vraagt ook de nodige infrastructuur, waardoor een ongewenste compartimentering van het Markermeer dreigt.

Vooraf in het Gouwzeegebied kunnen zich recreatie en toerisme verder ontwikkelen. Belangrijke opgave is om te bezien hoe met natuurlijke maatregelen de waterkwaliteit van het Markermeer is te vergroten.

Toerisme en recreatie hebben als concentratiegebied de Gouwzee. Omdat de Gouwzee qua ruimte aan zijn grenzen zit en om de verbinding van Monnickendam naar Amsterdam over Water te verbeteren is de regio voorstander van het creëren van een extra ontsluiting in de vorm van een waterverbinding door de dijk naar Marken.

Doortrekking van de denktrant van selectieve concentratie naar de rest van de kustlijn betekent:

- De recreatieve functie in Edam, Uitdam en Warder bestendigen en –indien nodig om landschappelijke degradatie tegen te gaan- versterken
- In het overgrote deel van de kustlijn opteren voor het behoud van de huidige groen/blauwe kwaliteiten.

Achter de dijk is verbetering van de waterkwaliteit een belangrijk uitgangspunt. De kustdelen die niet voor toerisme en recreatie worden benut lenen zich voor het versterken van de natuurwaarden.

In zijn algemeenheid geldt dat de dijkverzwaring uitgevoerd door het Hoogheemraadschap aanleiding is om de bovenbenoemde kwaliteiten van de deelgebieden te versterken.

7. Mobiliteit

Noodzakelijke aanpak knelpunten

Al decennialang wordt de regio dagelijks geconfronteerd met knelpunten in de verkeersafwikkeling. De mogelijkheden tot verstedelijking hangen voor een belangrijk deel af van de infrastructurele mogelijkheden om een goede bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer te kunnen garanderen.

Van de beroepsbevolking in de regio Waterland is meer dan de helft werkzaam buiten de regio, waarvan een groot deel in Amsterdam. Als gevolg van deze scheve woon-werk balans vindt dagelijks in de spits een pendel plaats tussen woon- en werkgebieden, hetgeen de bekende files oplevert. Ook de capaciteit en doorstroming van het openbaar vervoer is hier onvoldoende op toegesneden. Het opheffen van een aantal knelpunten is daarom dringend noodzakelijk om de aantrekkelijkheid van het openbaar vervoer te bevorderen.

Er staan al verschillende ontwikkelingen op het programma om deze verkeerssituatie in de regio te verbeteren. Daarnaast is een aantal aanvullende maatregelen noodzakelijk, waarvoor wij in onze Dialoognotie al nadrukkelijk aandacht hebben gevraagd. (zie kaart basisvoorwaarden Mobiliteit in bijlage 1).

Doorstroming A7-A8 en realisatie Tweede Coentunnel

De belangrijkste doorstroomroute wordt gevormd door de A7. De totstandkoming van de Tweede Coentunnel heeft de hoogste prioriteit met daaraan gekoppeld de met een spitsstrook verbrede A7 vanaf Purmerend.

Verdubbeling N244

Om de kwetsbaarheid van de regio te verminderen is het de bedoeling dat de N244 tussen de A7 en Edam-Volendam wordt verdubbeld. Met het oog op de toekomstige ontwikkeling van het bedrijventerrein de Baansteer-Noord en de te verwachten toename van verkeer

door de tweede Coentunnel, kan de N244 gezien worden als de hoofdontsluiting van Purmerend en deels ook voor Volendam/Edam. Verbreding is derhalve essentieel om de bereikbaarheid van dit gebied te garanderen.

Doortrekken N244 als 3e ontsluitingsweg voor Edam-Volendam

De gemeente Edam-Volendam zet in op een 3^e ontsluitingsweg, om in Edam-Volendam een goede verkeersafwikkeling te realiseren. De N244 zal hierbij worden doorgetrokken tot aan de Dijkgraaf Poschlaan.

Opwaardering openbaar vervoer

De afgelopen jaren heeft de ontwikkeling van het openbaar vervoer (vooral het treinverkeer) stilgestaan ten opzichte van de gerealiseerde woningbouw. Daardoor voldoet deze in capaciteit en kwaliteit niet meer als alternatief voor de auto. Het busvervoer is hierop een uitzondering.

Meer treinstations en een frequentere verbinding met Amsterdam met minimaal 6 treinen per uur zijn noodzakelijk om de bereikbaarheidsachterstand in te halen.

Aantakkingen op de A7

Het zuidwaartse verkeer vanuit Oosthuizen beweegt zich momenteel via Zuidoost Beemster naar de A7. Om deze zeer ongewenste situatie te veranderen, dient te worden voorzien in een aantakking van Zuidoostbeemster op de N244. Daarover zijn afspraken tussen Purmerend, Zeevang en Beemster binnen het zogeheten 'Gebiedsgericht Benutten' (zie bijlage 2). Deze aanpassing is prioritair en dient op korte termijn vorm te krijgen daar nu reeds een start is gemaakt met de inbreidingslocaties in Zuidoostbeemster.

Voorts zien wij mogelijkheden om het onderliggende wegennet in de regio te ontlasten door het creëren van een nieuwe afslag op de A7 ter hoogte van Oosthuizen.

Nieuw station in Oosthuizen

De oplossingen voor de groeiende mobiliteitsproblematiek willen wij tevens zoeken in het openbaar vervoer. Wij opteren daarom voor een nieuw station in Oosthuizen. In combinatie met de genoemde afslag Oosthuizen biedt dit station de mogelijkheid om een deel van de verkeersstroom vanuit de kop van Noord Holland in de richting van de Randstad een goed ontsloten OV-alternatief te bieden middels het realiseren van een Transferium bij dit station. Daarbij dienen zich tevens mogelijkheden aan voor een beperkte woningbouw als vervolg op het Waterlands Wonen.

Doorstroming N247: vrije busbaan in ochtend en avondspits in twee richtingen te gebruiken

Om de capaciteit van de N247 te vergroten willen wij de busbaan scheiden van de rijbaan. In de avondspits kan de bus dan in tegengestelde richting langs de N247 rijden.

Broek in Waterland

Om de doorstroming te bevorderen is het noodzakelijk een oplossing te bieden voor de congestieproblematiek in Broek in Waterland. Wij denken hierbij aan het doortrekken van de busstrook langs de N247, als wisselstrook in twee richtingen te gebruiken.

Doortrekking vrijliggende busstrook Watergang-Schouw

Het busverkeer langs de N235 moet zo goed en zo snel mogelijk doorstromen. Naast fysieke aanpassingen van de busstrook vraagt dit ook om frequentieverhoging van het busverkeer. Daardoor moet deze verbinding de kwaliteit krijgen van de Zuidtangent.

Op dit moment voegt de vrije busbaan langs de N235 zich na Watergang nog samen met het overige verkeer, terwijl er wel fysieke ruimte is om deze busstrook door te trekken naar het Schouw. Tevens dient het knelpunt bij het kruispunt opgeheven te worden door middel van een fly-over of onderdoorgang voor kruisend busverkeer.

Geen doortrekking Noordzuidlijn

Het moge duidelijk zijn dat bij de keuze voor 'Authentiek Waterland +' een eventuele doortrekking van de Noordzuidlijn (Amsterdamse metro) naar Purmerend in de toekomst niet aan de orde is.

Rekening rijden

Wij zijn voorstander van een pilot voor de invoering van rekeningrijden op de hoofdinfrastructuur van de Stadsregio Amsterdam, in samenhang met verbetering van het openbaar vervoer. Ook wil de regio betrokken worden bij de uitwerking daarvan.

Langetermijnoplossingen

Het is denkbaar dat in de verdere toekomst de automobilititeit wordt beheerst door slimme geleide verkeerssystemen met behulp van ICT en daarop toegesneden vervoermiddelen. Via mobiel internet kan dan een reis worden ingepland, waarna een geleidesysteem je invoegt op de snelweg en naar de afslag of bestemming brengt. Reistijd en aankomst zijn op deze manier gegarandeerd.

VIRGINE ELISABETH

7. Wonen

Programma

Waterland maakt qua woningmarkt en werkgelegenheid duidelijk deel uit van de Metropoolregio Amsterdam en de Randstad. In deze regio is nog een behoefte aan 150.000 extra woningen. In de Randstad als totaal is de geschatte behoefte 500.000 woningen tot 2040. Waterland kan en wil zich daar niet aan onttrekken, maar kiest vanwege het waardevolle landschappelijke karakter en de mobiliteitsproblematiek niet voor grootschalige verstedelijkingsopties. Wel kiezen wij er bewust voor als regio niet in bevolkingsaantal terug te lopen. Dat kan door een kleine kwalitatieve impuls van ongeveer 5000 woningen tussen 2020 en 2040. Daarmee leveren we een bijdrage aan het vergroten van de nodige diversiteit aan woonmilieus op Randstadniveau en de vitaliteit van onze eigen regio.

In de Bouwstenennotitie is berekend dat met de bouw van ongeveer 2200 woningen onze regio na 2020 qua inwonertal constant kan blijven. Dit achten wij een minimale opgave in ons streven naar sociaal-economisch vitale kernen. Hierbij kiezen wij expliciet niet voor grootschalige woningbouwlocaties, maar voor bescheiden ontwikkelingen die passen in de aard en schaal van onze regio.

Deze prognose is echter een momentopname, terwijl wij nu keuzes moeten maken voor een zeer lange termijn. In de toekomst kunnen nog veel trends in sociaal, economisch en demografisch opzicht wijzigen, dat heeft het verleden wel uitgewezen. Processen als gezinsverdunding, vergroot ruimtegebruik per persoon en de enorm toenemende vorming van 1 en 2 persoonshuishoudens kunnen de woningbehoefteprognoses in de toekomst hoger doen uitvallen. Daarnaast blijft de Randstad als kluwen van bedrijvigheid, cultuur en innovatie steeds werknemers trekken die ook op redelijke afstand in een hoogwaardige omgeving willen wonen.

Vandaar dat wij die 2200 woningen opvatten als een minimum.

Los van dit programma is er in Purmerend de noodzaak tot een grotere differentiatie, een hoger niveau en een betere uitstraling/imago van de woningvoorraad en de leefomgeving. In de zuidoostkant van Purmerend zijn daar binnen de eigen gemeentegrens nog geschikte mogelijkheden met een adequate ontsluiting. Afhankelijk van de gewenste dichtheid en woonmilieu is daar nog ruimte voor 1600 (circa 12-tot 20 woningen per ha) tot ongeveer 4000 woningen (inclusief appartementen). Bij lage woningaantallen kan het verkeer waarschijnlijk via de Laan der Continenten de A7 bereiken. Hogere woningaantallen zullen aan de hand van een Milieueffectrapportage op deugdelijkheid van hun ontsluiting moeten worden getoetst.

Wij gaan dus voor een + op gebied van woningbouw ter bevordering/instandhouding van de vitaliteit van de kernen. Hoe hoog deze plus uitvalt, is op dit moment nog niet te voorzien. Voorop staat een goede en hoogwaardige ruimtelijke ordening, een goede verkeersafwikkeling en het respecteren van de grote landschappelijke kwaliteiten. Voordeel van deze plus is tevens dat de regio financiële middelen kan genereren ter bevordering van instandhouding van de meest kwetsbare landschappen zoals de veenweidegebieden en recreatieve mogelijkheden, bijvoorbeeld in het kader van een te vormen metropolitaan park voor de Randstad.

Naast de ontwikkeling van Purmerend zuidoost horen bij het Plusprogramma ook de locaties van Waterlands Wonen, die kwantitatief tot 2020 nog niet zijn ingevuld. Deze dienen na 2020 verder te worden ontwikkeld. Daarnaast zijn enkele locaties in beeld die hieronder verder worden omschreven.

Ruimtelijk concept

Gezien het unieke en kwetsbare karakter van het landschap zal ruimtelijk-functioneel het accent na 2020 meer op de centrumfunctie van Purmerend komen te liggen. Daarbuiten zal sprake zijn van een selectievere concentratie van verstedelijking dan voor 2020, dus in een beperkter aantal kernen. Leidend voor de selectievere concentratie zijn meer dan ooit aansluiting op hoogwaardig OV en weginfrastructuur.

Ruimtelijke uitwerking

Om het ruimtelijk concept verder vorm te geven, komen de volgende concentratiegebieden na 2020 in aanmerking.

Stedelijke diversiteit Purmerend zuidoost

Een bescheiden uitbreiding van woningbouw in Purmerend na 2020 kan worden geacommodeerd binnen de huidige gemeentegrenzen van Purmerend zuidoost en het Purmerbos. Dat kan op verschillende manieren, met verschillende woonmilieus en de daarbij horende woningbouwaantallen. Vooralsnog wordt vooral gedacht aan 'hoogwaardig dun duur' afgewisseld met levensloopbestendige appartementen, die een duidelijke meerwaarde vormen voor Purmerend in het streven naar grotere differentiatie, een hoger niveau en een betere uitstraling/imago.

Groene herinrichting Vurige Staart

Om (verdere) aantasting van het gebied De Vurige Staart aansluitend op Ipendam tegen te gaan is een groene herinrichting gewenst, desgewenst met afrondende woningbouw. Dit gebied kan mede dienen voor toekomstige compensatienoodzaak als gevolg van eventuele bebouwing in het Purmerbos.

Buiten het concentratiegebied Purmerend zijn nog de volgende ruimtelijke ontwikkelingen te voorzien, die wij voor het grootste deel na 2020 willen realiseren,

nadrukkelijk als logisch vervolg en bovenop op de huidige afspraken van het Waterlands Wonen:

Edam-Volendam

Afronding met ongeveer 400 woningen van Lange Weeren in de richting van de N247.

Beemster

Afronding 4e kwadrant Middenbeemster met ongeveer 240 woningen.

Zeevang

Oosthuizen

300 woningen (uitbreidingslocatie).

Kwaliteitsimpuls Kwadijk-zuid

Ter versterking van de totstandkoming van meer gevarieerde woon(werk)milieus, ter voorkoming van achteruitgang van het landschap en als impuls voor de vitaliteit van Kwadijk kan het gebied ten zuiden van deze kern in aanmerking komen voor aanvullende extensieve bebouwing met een duidelijke groenblauwe signatuur. Hoewel dit gebied in potentie ruimte biedt voor veel meer woningen, denken wij aan de bouw van maximaal 200 woningen in lage dichtheden. Daarbij houden we de mogelijkheid open om wonen te combineren met werken aan huis, als bijdrage aan de vermindering van de scheve woon/werkbalans en vergroting van de leefbaarheid van de kleine kernen. De zuidkant van deze zone zou groenblauw kunnen worden ingericht, langs de bestaande kreek.

Wormerland

Langs de Zaan in Wormerland, aansluitend het stedelijk gebied van Zaanstad.

Landsmeer en Waterland

Kleine afrondende dorpsuitbreidingen van ten hoogste enkele tientallen woningen in de gemeenten Landsmeer en Waterland.

Drukkerij Gravo Offset
Eetcafé D'ouwe Blauwe

Distilleerderij
"de Gouwzee" b.v.

Steur's Rokerij
J. van der Lingen

Jachthaven Hemmeland
b.v. Diepvries
Monnickendam

Metaalconstructies

X. van der Lingen
KSC

Sportinstituut Physical Health

SLOT b.v.

GALGERIET

8. Economie en toerisme

Voor een evenwichtige ontwikkeling van onze regio en om de scheve woonwerkbalans te verminderen is het van groot belang het thema werken een belangrijke rol te geven in de uitwerking van onze visie.

Op dit moment bedraagt de werkgelegenheid in de ruim 10.000 bedrijven in onze regio ongeveer 50.000 arbeidsplaatsen (bron Stecgroep Waterland 2008). Eenderde van de werkgelegenheid is gevestigd op bedrijventerreinen, vooral in de industrie en handel/reparatie, bouw (vooral in Edam-Volendam) en de logistieke sector. De terreinen Baanstee en de Koog in Purmerend nemen met 5000 arbeidsplaatsen in 600 bedrijven een belangrijke plaats in.

De werkgelegenheid in onze regio is de afgelopen tien jaar toegenomen. Opvallende groeiers zijn de niet-commerciële dienstverlening en de vrijetijdssector.

Vanuit de MA liggen er in het z.g. PlaBeKa-rapport behoefte-ramingen voor bedrijventerreinen. Hierbij hebben wij in onze Bouwstenennota stevige kanttekeningen geplaatst. Onder verwijzing naar daarin gemaakte berekeningen en motivatie gaan wij uit van een totale behoefte van 135 ha nieuw bedrijventerrein tot 2040. Dat betekent dat na realisering van Baanstee Noord in Purmerend er nog nog een behoefte bestaat aan een nieuw terrein na 2020 van ongeveer 55 ha netto.

Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven, willen wij deze extra behoefte na 2020 slechts ten dele honoreren om het landschap te sparen. Een belangrijke functie in de (overigens beperkte) vraag van het hoogwaardige segment moet de Poort van Purmerend gaan vervullen. Daarnaast moet ook het nieuwe regionale terrein Jaagweg van 80 ha in Hoorn aan de Westfrisiaweg een rol gaan vervullen voor de aanhoudende uitbreidingsvraag vanuit de transportsector.

Na 2020 verschuift het accent van ons economisch beleid naar het accommoderen van de nieuwe groeisectoren in andersoortige werkmilieus dan de traditionele bedrijventerreinen. Dit betreft met name de niet-commerciële dienstverlening, zoals zorg en onderwijs, de creatieve industrie en de vrijetijdssector. In de periode tot 2020 zullen wij daarop al voorsorteren door het nader uitwerken van een concept voor "Waterlands Werken"

Hoofdpijnen werken

In kort willen wij de volgende hoofdpijnen voor het thema economie in de regiovisie uitwerken:

- Invetten op herstructurering en intensivering van verouderde delen van bestaande terreinen (zoals in Edam-Volendam) en intensivering van nieuwe bedrijventerreinen (met name in Purmerend)
- Reservering van uitbreiding van minimaal 20 ha netto (32 ha bruto) bedrijventerrein voor de periode 2020-2040. Hiervoor komen twee aansluitende gebieden in de gemeenten Wormerland en Purmerend in aanmerking van ieder 16 ha bruto: het 'kommetje A7' dat wij in samenhang willen ontwikkelen tot de Poort van Purmerend.
- Versterking van de niet-commerciële dienstverlening (zorg en leren) in Purmerend.
- Ontwikkeling van een ruimtelijk-functioneel concept voor "Waterlands Werken", met kleinschalige woonwerklandschappen en woonwerkenheden in woonwijken en vrijkomende agrarische complexen. Dit kan ruimte bieden voor uitwaaiende

creatieve industrie, overige kleinschalige commerciële dienstverleners en de vrijetijdsector. Locaties kunnen zowel binnenstedelijk als op zorgvuldig gekozen locaties aansluitend de kernen worden gevonden. Behalve in vrijkomende boerderijen en ten zuiden van Kwadijk zijn wij in het buitengebied uiterst terughoudend met woonwerkmilieus.

- Transformatie van bedrijventerrein het Galgeriet in Monnickendam naar wonen en vrijetijdsfuncties.
- Uitbreiding enkele ha strikt lokaal (agrarisch gelieerd) bedrijventerrein in Oosthuizen.
- Geen actieve bevordering van boerderij-ensembles in de linten.

Hoofdpijnen toerisme

Hieronder volgen in het kort enkele hoofdpijnen van onze inzet op het gebied van toerisme

- Wij willen veel aandacht blijven geven aan de toegankelijkheid van het landelijk gebied voor de stedeling. Een belangrijk middel daarin zijn recreatietransferia c.q. P+R-gebieden als poorten van het landelijk gebied. Mogelijkheden daarvoor doen zich voor in Monnickendam (Molen de Vriendschap), Purmerend (kommetje A7) en Wormerland (afslag Zaanse schans). Daarnaast zal de routegebonden

recreatie fors moeten worden uitgebreid (varen, fietsen, wandelen plus knooppuntontwikkeling)

- Wij gaan in de toekomst de mogelijk onderzoeken om met thematisering onze regio verder te profileren. Daarin passen uitbreiding van, hotels met congrefaciliteiten, maar ook andere bescheiden uitbreiding van verblijfsmogelijkheden zoals bij de Cajuit. Ontwikkeling van wellness en leisure passen daar prima in. We zoeken daarbij wel steeds zoveel mogelijk de combinatie met de recreatietransferia/P+R-gebieden.
- Ten aanzien van het Gouwezegebied willen we met de sector bekijken hoe recreatie en toerisme hier is te optimaliseren.
- De komende tijd willen we nadere gedachten vormen over de eventuele benutting van kansen bij de mogelijke vorming van een metropolitaan park in het zuidelijk deel van regio Waterland.
- Stimulering kleinschalige vormen van toerisme die passen in het veenweidegebied.
- Professionalisering van de branding van de regio met karakteristieke attracties, arrangementen en streekeigen producten.

9. De Purmer

Purmer openhouden: van Bundelingsgebied naar Nationaal Landschap

Kiezen voor Authentiek Waterland +?? betekent nadrukkelijk afzien van een mogelijke grootschalige opvangfunctie voor de Metropoolregio Amsterdam in de Purmer. Wel zijn er binnen de gemeentegrenzen van Purmerend nog beperkte aanvaardbare uitbreidingmogelijkheden voor woningbouw in dat deel van de Purmer. De rest willen wij nadrukkelijk openhouden. De landbouw vormt daarbij de duurzame drager.

De hoofdlijnen van onze visie zijn dan:

- De Purmer blijft in essentie een primair landbouwgebied met een open karakter. Daarbij kan verdere schaalvergroting en vernieuwing van agrarische bedrijven plaatsvinden.
- Inzet is om de recreatieve structuur in deze droogmakerij te versterken. Dat kan door de toegankelijkheid van het landelijk gebied ook voor de inwoners van Purmerend, Edam-Volendam en Waterland te verbeteren met routestructuren. Dat past goed in een agrarische context.
- Om in de Purmer een duurzame landbouw mogelijk te maken is planologische rust en duidelijkheid voor een lange periode absolute noodzaak. Daartoe zal de regio, met steun van de provincie, de minister verzoeken de Purmer niet langer als bundelingsgebied te beschouwen en het aan te merken als onderdeel van het Nationaal Landschap.
- Potentieel gebied voor achteruitgang van het landschap vormt het gebied tussen het toekomstige bedrijventerrein Baansteer/Noord en het bedrijventerrein Oostthuiserweg in Edam. Opgave is het zoeken naar een duurzame herinrichting om dit te voorkomen. Daarom wordt dit gebied gereserveerd voor toekomstig recreatiegebied, mede om te voorkomen dat de twee kernen/gemeenten aan

elkaar zullen groeien en mede als mogelijk compensatiegebied in het geval in (delen van) het Purmerbos bebouwing plaats vindt. Daarbij valt te overwegen het accommoderen van extensieve recreatief/stedelijke gebruiksfuncties, zoals wellness en leisure in een groenblauwe entourage.

Daarnaast kan gedacht worden aan een upgrading van delen van het Purmerbos, op het grondgebied van de gemeente Purmerend:

- Grotere variatie in groen (populieren wijken voor loofhout)
- Meer recreatieve en culturele gebruiksmogelijkheden.
- Kleinschalige toeristische functies (horeca).
- Realisering van beperkt aantal bosvilla's.

Bijlage 2. Convenant Gebiedsgericht Benutten

Medio april 2008 is het Convenant Uitvoeringsafspraken Gebiedsgericht Benutten Purmerend afgesloten door enerzijds het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (RWS), de gemeenten Purmerend, Zeevang, Beemster, Wormerland, de provincie Noord-Holland, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de Stadsregio Amsterdam getekend.

Het convenant beslaat de periode van 2008 t/m 2015. Met het maatregelenpakket van dit convenant zetten de partijen in op een goede doorstroming van het verkeer.

Uit de berekeningen die gemaakt zijn voor het maatregelenpakket, blijkt dat het wegennetwerk in de regio Purmerend de komende 10 jaar dichtslibt als er geen verbeteringen plaatsvinden. De maatregelen uit het convenant houden rekening met een toename in mobiliteit in 2020 en zorgen voor een goede doorstroom van het verkeer. Een aantal maatregelen dat gerealiseerd wordt, draagt bij tot een verbeterde situatie op de weg tot tenminste 2020. Dit zijn onder andere:

- Realiseren van extra rijstroken zoals op de Laan der Continenten.
- Plaatsen van doseerinstallaties op diverse plekken, waaronder de opritten naar de A7.
- Optimaliseren van de werking van verkeersregelinstallaties op diverse plaatsen, om zo het verkeer beter te reguleren. Onder andere door het bewerkstelligen van een groene golf.
- Verwezenlijken van een aansluiting van de Purmerenderweg op de N244.

De verwachte effecten van genoemde maatregelen zijn zeer positief. Concreet zorgt het maatregelenpakket GGB Purmerend voor:

- Extra wegcapaciteit in Purmerend om de toename aan verkeer, door het gebruik van de spitsstrook A7, zonder negatieve gevolgen op te vangen.
- Een betere doorstroming op de A7 door het reguleren van de instroom op de A7 richting Amsterdam.

- Een autoluw centrum van Purmerend.
- Een verhoogde leefbaarheid en verkeersveiligheid in de woonkernen en in het buitengebied, door het aantrekkelijk maken van hoofdroutes waardoor het verkeer op de andere wegen afneemt.
- Een verbeterde doorstroom van het verkeer op belangrijke drukke routes.
- Het tegengaan van sluipverkeer op het onderliggende wegennet.

Met de investering in een verbeterd wegennetwerk is in totaal bijna 10 miljoen euro gemoeid. Het uitvoeren van het maatregelenpakket zal de reistijden in ochtend- en avondspits aanzienlijk verminderen ten opzichte van een situatie zonder maatregelen. Zo zal, zonder het nemen van maatregelen, de rijtijd op de A7 (Purmerend Zuid - knooppunt Zaandam) op het drukste moment oplopen tot 14 minuten. Het realiseren van maatregelen levert in deze situatie een tijdwinst op van minstens 4 minuten op de A7 en zorgt bovendien voor een kortere piekperiode op de weg.

